

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21, p. 405-446

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12145>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ **Referees/Hakemler:** Prof. Dr. Kasım İNCE –
Yrd. Doç. Dr. Ökkeş Hakan ÇETİN

This article was checked by iThenticate.

ENTERİYÖR/İÇ MEKÂN RESSAMI ŞEVKET DAĞ'IN KATILDIĞI SERGİLER VE ELEŞTİRİLER

*Halil ÖZYİĞİT**

ÖZET

Şevket Dağ, Türk resim sanatının önemli ressamları arasında gösterilmektedir. Nasıl ki Süleyman Seyyit natürmortları, Feyhaman Duran portreleri, Nazmi Ziya manzaraları ile tanınıyorsa, Şevket Dağ da tarihi eserlerimizin iç mekânlarını betimlemekle ünlüdür. Şevket Dağ'ın yaşamı, Türk resim sanatının kabuk değiştirdiği bir döneme isabet etmektedir. Klasik ve akademik tarz resmin Osmanlı'daki uygulayıcıları olan Hüseyin Zekai Paşa, (Şeker) Ahmet Ali Paşa ve Osman Hamdi gibi isimlerin son yılları ile İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran ve Nazmi Ziya gibi empresyonist tarzın öncü isimlerinin sanat hayatının başında yolları Şevket Dağ ile kesişmiştir. Sanatçının kompozisyonlarındaki durağanlık ve çizgi kullanımı akademik sanatı, renk kullanımı ise empresyonistlerin özelliklerini çağrıştırmaktadır.

1902 yılında gerçekleştirilen Pera/Beyoğlu Sergileri'nde ismine rastladığımız sanatçı, ömrü boyunca neredeyse İstanbul ve Ankara'da açılan tüm karma sergilerde kalabalık bir eser sayısı ile katılmıştır. 1909 yılında kurulan Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'nden itibaren, Türk Ressamlar Cemiyeti ve Güzel sanatlar Birliği üyeleri ile birlikte aynı çatı altında sanat hayatını sürdürmüştür.

Sanatçının resim tarzı, çağdaşı Viçen Arslanyan'ın az sayıdaki üretimi bir kenara bırakılırsa, neredeyse tektir. Şevket Bey'in zaman zaman natürmort ve manzara üretimleri olmakla birlikte, tarihî cami, han ve çarşı yaşamı tuvallerinin esas temalarını oluşturmaktadır. Hemen hemen her sergide aynı süjeleri eserlerine benzer üslup ile aktaran sanatçının çalışmalarına eleştirmenlerin yaklaşımı, bu çalışmanın esas içeriğini oluşturmaktadır. Mümkün olduğu kadar çok sayıda süreli yayın incelenerek sanatçının katıldığı sergileri ve yapıtlarını ele alan yazılara ulaşılmaya çalışılmıştır. Yapıtlarına getirilen eleştiriler irdelenerek, sanat hayatına daha geniş bir pencereden bakılması sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ressam Şevket Dağ, Türk Resmi, İç Mekân Resmi, Eleştiri

* Yrd. Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü, El-mek: halilozyigit@yahoo.com

EXHIBITIONS AND CRITICISMS THAT INTERIOR PAINTER ŞEVKET DAĞ ATTENDED

ABSTRACT

Şevket Dağ is one of the most important painters of Turkish painting. Just like Süleyman Seyyit is known for his still life paintings, Feyhaman Duran for his portraits, Nazmi Ziya for his landscapes, Şevket Dağ is famous for portraying the interior of our historical monuments. Şevket Dağ's life is in the period that was a turning point for Turkish painting. His path crossed with Hüseyin Zekai Pasha, (Şeker) Ahmet Ali Pasha and Osman Hamdi who are practitioners of classical and academic style in the Ottoman Empire and the pioneering names of the impressionist style such as İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Feyhaman Duran and Nazmi Ziya. The stagnation and the use of the line in the artist's compositions evoke the characteristics of Academic art and the use of color, impressionist style.

The artist, whom we encountered in the Pera/Beyoğlu Exhibitions held in 1902, has participated in almost all the mixed exhibitions opened in Istanbul and Ankara for a lifetime with a number of works. Since the Ottoman Painters Society founded in 1909, he has continued his art life under the same roof with the members of the Turkish Painters Society and the Fine Arts Association.

The painter's style, if his contemporary Vicen Arslanyan's productions are put aside, is almost unique. With the occasional still life and scenery productions of Mr. Şevket, historical mosque, khan and bazaar lives are the main themes of his canvases. Critics' approach to the work of the artist, in almost every exhibition he presents the same subjects and the same style, constitutes the main content of this work. As many as possible periodicals have been examined and attempts have been made to reach the writings dealing with his work and the exhibitions that the artist attended. Criticisms on his works have been examined and to gain a broader perspective on art life has been aimed.

STRUCTURED ABSTRACT

Şevket Dağ has an important place among the first representatives of Turkish painting art in Western sense. Just like his contemporary Osman Hamdi Bey is known for his figure compositions, Süleyman Seyyit for still life, Feyhaman Duran for portraits, Nazmi Ziya for scenes, Namık İsmail and İbrahim Çallı for nude paintings, Şevket Dağ is known for his revival works of historical buildings. Şevket Dağ lived in the period that was a rapidly changing turning point in Turkish painting. His path crossed with Hüseyin Zekai Pasha, (Şeker) Ahmet Ali Pasha and Osman Hamdi who are practitioners of classical and academic style in the Ottoman Empire and the pioneering names of the impressionist style such as İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Namık İsmail, Sami Yetik, Feyhaman Duran and Nazmi Ziya. In the last years of his life, he has appeared in art market with painters who produce works in expressionist and cubist style such as Zeki Kocamemi, Ali Avni Çelebi, Şeref Akdik,

Turkish Studies

Mahmut Cuda and Refik Epikman. Since the Ottoman Painters Society founded in 1909, he has actively participated under the same roof with members of the Turkish Painters Society and Fine Arts Association. He has undertaken the organization of many exhibitions carried out by the Turkish Painters Society along with Hasan Vecih Bereketoğlu.

We can say that Şevket Dağ, one of the most important artists of Turkish painting art, reinterprets the historical monumental architectural works of Istanbul in general and carries it to his canvases with his own point of view. Even though the objects used by the artist in the paintings are known by everyone, they effect the audience as if these objects are new. Among the contemporary painters, few artists have adopted his style and practiced on a limited number of canvases. Mr. Sevket has exhibited works of still life and landscape from time to time in addition to interior paintings.

In particular, he successfully transfers historical monuments, khans and bazaars to the canvas without using figures. The few figures that are used in the artist's canvases were used to emphasize the monumental dimension of historical building. The depicted figures are often symbolic and remote from a particular class/identity description. The stagnation and the use of the line in the artist's compositions evoke the characteristics of academic art and the use of color, impressionist style.

We see that the artist who graduated from Sanayi-i Nefise Mektebi in 1897 exhibited his first step to the Turkish painting with the works he exhibited in 1902 Pera / Beyoğlu Exhibition opened in İstanbul 5 years later.

The artist met Istanbul art lovers at the 1903 and 1911 Pera/Beyoğlu Exhibitions following this exhibition and at the Galatasaray Exhibitions, which were opened from 1916 until 1951. Şevket Dağ had the opportunity to present his paintings to Ankara fans at Ankara Painting Exhibitions, which opened since 1923, Turkish Painting and Sculpture Exhibition of Fifty Years, and State Painting and Sculpture Exhibitions, which started in 1939. The artist has exhibited his works in European countries such as Germany, Greece and Austria and was awarded with awards.

The artist, we encountered in the exhibitions held in Istanbul and Ankara between 1902 and 1944, participated in 54 mixed exhibitions. In these exhibitions, the artist exhibited approximately 250 works, revealing how productive he is. Numerous works of him have been purchased by official institutions, legal entities and individuals in exhibitions he attended both at home and abroad. The artist's works in these exhibitions have been rewarded by politicians many times. For example, he was given the Silver Fine Art Medal in Galatasaray Exhibition held in 1917.

Since 1902 Pera/Beyoğlu exhibition, the first painting exhibition he participated in, the artist's works were closely watched and evaluated by critics. Among the negative criticisms directed to the artist by critics, his works are found to be inanimate, soulless and dull. The use of the similar genres in his works has been treated as a non-genuine subject. He has

Turkish Studies

been criticized extensively for using limited number of colors in his works, even when he is painting different genres.

The artist, known as the mosque and khan painter because of his chosen subjects, is confronted as a positive criticism of the national and independent brush. His success of transferring the mysterious air of the temples to the canvas is appreciated. It has been stated that by painting suitable and detailed objects with a different point of view, he creates the impression of a new temple on the viewer. Even though the topics that he chose actually draw little attention on the art lovers, the harmony in the lines, the ratio between the objects and the effective use of light are emphasized as the points where he is successful. The artist, who passed away in 1944, has an exceptional place with his art and also his friendly character in the history of Turkish painting.

Keywords: Painter Şevket Dağ, Turkish painting, Interior Painting, Criticism

Şevket Dağ'ın Hayatı

Şevket Dağ (1875/76¹–1944) (Resim 1), resme karşı çok küçük yaşlardan itibaren büyük bir heves beslemiştir. O tarihlerde Mustafa Paşa'da oturan sanatçının, okula gidiş gelişlerde, Azapkapı Hamamı'nın yanında ufak bir dükkânı olan ve gemi resimleri gibi basmakalıp resimler yapan ihtiyar, beyaz sakallı Emin Baba'nın her gün camekânına yaslanıp yaptığı kalyon ve deniz resimlerini seyretmek en büyük zevki olmuştur. Merakının ve kendisine karşı derinden duyulan tutkunun farkında olmayan Emin Baba, onu her gün “*camları kapıyor, karanlık ediyorsun*” diye kovmasına rağmen, sanatçı bu tutkusundan vazgeçmemiştir. Emin Baba'yı izleyerek aldığı feyizle (Anonim, Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Hikmet Feridun, 1936: 12; Aksel, 2010: 121) resim yapmaya başlayan Şevket Dağ'ın ilk resimleri tabii ki Emin Baba gibi kalyon resimleri temalıdır. Numune-i Terakki Mektebi'ni bitirdikten sonra Sanayi-i Nefise Mektebi'ne giden sanatçı buradan 1897² yılında mezun olarak sanat hayatına atılır (Anonim, Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Hikmet Feridun, 1936: 12; Ressam Sami Yetik, 1944: 130).

¹ Doğum tarihi olarak 1291 tarihini vermektedir (Hikmet Feridun, 1936: 12).

² 1313 tarihini vermektedir (Hikmet Feridun, a.g.e.).

Resim 1: Şevket Dağ (Malumat Gazetesi)

Türk ve İslam mimarisi eserlerinin ressamı olarak ün yapan Şevket Dağ'ın aslında ilk resimleri portreler ağırlıktadır. Sanatçı yaptığı bu türden resimlere ilginin az olması nedeniyle enteriyör (iç mekân) resimlerine yönelmiştir. Bu alanda ki ilk yapıtı da, Yeni Camii'nin içinden bir parçayı tuvaline aktardığı resimdir. Sanatçı, bu konulara yönelmesinin bir başka nedenini ise “*Esasen şarkın hususiyetini gösteren bu kabil süjeler şark ressamı için en güzel mevzulardandır*” (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*) sözleriyle açıklamaktadır.

Şevket Dağ, ilk yıllarında çoğunlukla Ayasofya üzerinde etüt çalışmaları ile meşgul olmuştur. O yıllarda Ayasofya'da çalışmak izne tabidir ve sanatçı bu izni alabilmek için bir dilekçe ile başvuru yapmıştır. Bu dilekçeye yüzünden Zaptiye Nazırı (Emniyet Müdürü) Şefik Paşa (II. Abdülhamit (1876-1909) döneminde, 5 Aralık 1896-11 Ağustos 1908 arası zaptiye nazırlığı yapmıştır) tarafından sorguya çekilmiştir. Şefik Paşa “*burada resim yapacaksın da ne olacak*” şeklinde bir soru yöneltince Şevket Bey, bunun sanat namına lazım olduğunu, Ayasofya'nın darü'l harb (savaş yeri) değil, bir mabet olduğunu, bir sanatkar için mahrumiyet olmaması gerektiğini uzun uzadıya anlatmıştır. Paşa ısrarla “*resmi ne yapacaksınız?*” şeklinde sorusunu yenileyince; “*Bizde o halde Sanayi-i Nefise Mektebi lazım olmadığı halde niye açıldı*” şeklinde cevap vermiştir. Bir hafta daha Paşa'nın kapısını aşındıran sanatçı Ayasofya'da çalışma iznini alabilmiştir. Enteriyör resimlerine başladığı bu ilk yıllarda, 8 yıl aralıksız Ayasofya'da etüt çalışmaları yapmıştır.

Sanatçı bu türden zorluklarla yalnızca Ayasofya'da karşılaşmamıştır. Çalıştığı diğer camilerde de hocaların “*Resim haram değil mi? Neden bunları yapıyorsun?*” şeklinde sözlerine muhatap olmuştur. Sanatçı bu durumda da kıvrak zekâsını kullanarak “*Hükümet bu cami gibi aynen*

Turkish Studies

bir tane daha yaptırmak istiyor. Bunun resmi alınması icap ediyor” sözleri ile onları da ikna etmeyi başarmıştır (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Sanatçı 1928 yılında açılan Galatasaray Resim Sergisi’nde kendisi ile yapılan söyleşide, o güne kadar en beğendiği eseri olarak, Yunan Harbi’nden sonra Yıldız’da, Şefkat Pazarı’nda teşhir ettiği ve Peyami Safa’nın babası şair İsmail Safa Bey (1867-1901) tarafından altına güzel bir şiir yazılmış olan, karakalem “*Dilenci*” tablosunu göstermektedir (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Bir resmi bitirmeden diğer bir resme başlamayan sanatçı, renklerin taze kalması için üst üste renk kullanımından özellikle kaçınmıştır. Renklerden özellikle koyu mavi ve açık türkuazı tercih etmiştir. Avrupalı ressamlardan (kendi tarzında yapıtlar üretmeseler de) (Diego) Velásquez (1599-1660) ve Paul Chabat’nın (1869-1937) çalışmalarını beğenmektedir. Sanatçının, o yıllarda Türkiye’de yeni yeni gündeme gelen, henüz örneklerini göremediğimiz ama kısa süre sonra Türkiye Cumhuriyeti’nin yeni sanatı olur mu olmaz mı tartışmaları içinde kendinden bir hayli söz ettirecek olan Kübizm ile ilgili düşünceleri de oldukça dikkat çekicidir:

“Kübizmden bir şey anlayamıyorum. Ya ben iyi yapılanlarını göremedim yahut hakikaten hepsi gördüklerim gibi fenadır. Ben kübizmin insanlarını Merih’in insanlarına benzetiyorum, ale-l-acaib şeyler. Empresyonizmi de büsbütün sevmiyor değilim, iyilerini severim. Esasen bende büsbütün klasik bir ressam değilim ve fotoğrafın, klasik çalışanları da sevmem. Tabiatın ruhu ressamın bedii hisleriyle süslenmeli ve sonra tabloya geçirilmelidir” (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Cumhuriyetin ilk yıllarında Maarif Vekilleri Hamdullah Suphi (Tanrıöver) (1885-1966) ve Mustafa Necati (Uğural) Bey (1892-1929) tarafından resme gösterilen ilgiden, yapılan maddî ve manevî yardımlardan son derece memnundur. İstanbul’da pek çok okulda öğretmenlik yapan sanatçının, dönemin İstanbul Maarif Müdürü Reşat Bey’e kabul ettirdiği “tabiattan resim yapma” gibi eğitime getirdiği yenilikler de bulunmaktadır (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Gören, 1997: 157).

Türkiye’deki hemen hemen tüm resim sergilerine iştirak eden, yurt içinde ve yurt dışında katıldığı sergilerde pek çok yapıtı satın alınan sanatçının; bu sergilerden aldığı çok sayıda altın madalya bulunmaktadır. 1910’larda Münih’de düzenlenen Gras Palas Sergisi’nde ve Yunanistan’da Kraliçe Sofia himayesinde düzenlenen sergiye katıldığı tablolar altın madalya ile ödüllendirilmiştir. Dönemin Bulgaristan Kralı Ferdinand’ın isteği üzerine Ayasofya’nın bir parçasını betimlediği yapıtı, kral tarafından bir nişanla ödüllendirilmiştir (Anonim, “Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey”, (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Hikmet Feridun, 1936: 12; Ressam Sami Yetik, 1944: 130).

Sağlığını, yüzünden eksik olmayan neşesine bağlayan sanatçı (Anonim, Neşeli ve Sevimli Bir Ressam: Şevket Bey (5 Haziran 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*), 1944 yılında geçirdiği kalp krizi sonucu 69 yaşında hayatını kaybetmiştir.

Şevket Dağ’ın Katıldığı Sergiler ve Yapıtlarına Getirilen Eleştiriler

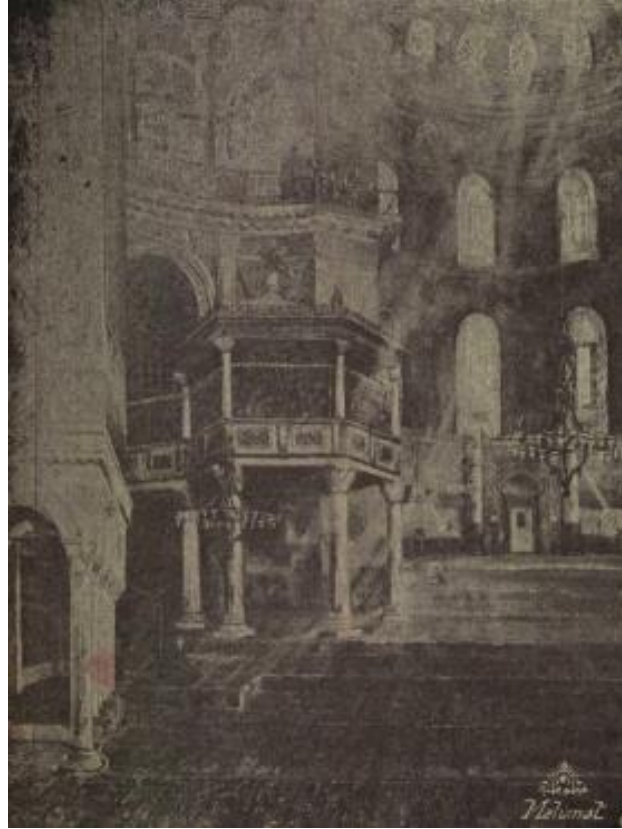
Beyoğlu/Pera Sergileri

1902 Sergisi

Pera/Beyoğlu Sergileri İstanbul’da özellikle yabancı elçilik çalışanları/sefirlerinin öncülüğünde bir seri olarak gerçekleştirilen organizasyonlardır. Yerli, yabancı ve Gayr-i Müslim sanatçıların eserleri hem elit tabaka hem de halk ile buluşmuştur. İstanbul’da 1901 yılında Beyoğlu’nda Lebon’un üst katında birkaç dairede açılan sergiye, Osman Hamdi, Halil Paşa, (Şeker)

Ahmed Ali Paşa ve Adil Bey gibi sanatçılar iştirak ederken, Şevket Dağ ismine rastlamamaktayız. Sanatçı 1902 ve 1903 yılında açılan sergilerde eserlerini teşhir etmiştir (Celal bin Esad, “Resim Sergisini Ziyaret”, (8 Mayıs, 1317/ 21 Mayıs 1901). *İkdam*).

1902 yılında Beyoğlu 417 numaralı binada Fransız Sefiri tarafından açılışı gerçekleştirilen sergide Şevket Bey 3³ eseri ile yer alır. Sanatçının eserleri İstanbul’un tarihi yapılarını kendi bakış açısı ile yorumladığı kompozisyonlardan oluşmaktadır. Ayasofya’nın içini gösteren resminden övgü ile söz edilmektedir (Resim 2). Ayasofya’nın kemerleri, sütunları ve halılarının mükemmel bir derecede aslına uygun ve ayrıntılı olarak işlenmesine hayranlık duyulmaktadır. Sanatçının öğrenciliği yeni bitmiş olmakla birlikte, yapıtlarında, işe yeni başlayan bir çırağın çekingenlikleri değil de ustalık ve estetik gözlemlendiği yorumu getirilmektedir. Sanatçının Ayasofya’nın içten bir görüntüsünü resmettiği bu yağlı boya yapıtı, Heyet-i Mümeyyize (serginin jüri heyeti) tarafından da takdir edilir. Eser mimar (Alexandre) Vallauray (1850-1921) tarafından satın alınır (Anonim, “Resim Sergisi”, (2 Nisan 1318/15 Nisan 1902). *İkdam*; Celal bin Esad, “Sergideki Resimler”, (5 Nisan 1318/18 Nisan 1902). *İkdam*; Celal bin Esad, “Resim Sergisi/Salon”, (7 Safer 1320/2 Mayıs 1318/15 Mayıs 1902). *Malumat*; Anonim, “Sanayi-i Nefise Resim Sergisini Ziyaret, Heyet-i Temyize’nin Takdiratı”, (1 Teşrin-i Evvel 1318/14 Teşrin-i Evvel 1902). *İkdam*; Delbeuf, 1902: 60; Cezar, 1995: 442).

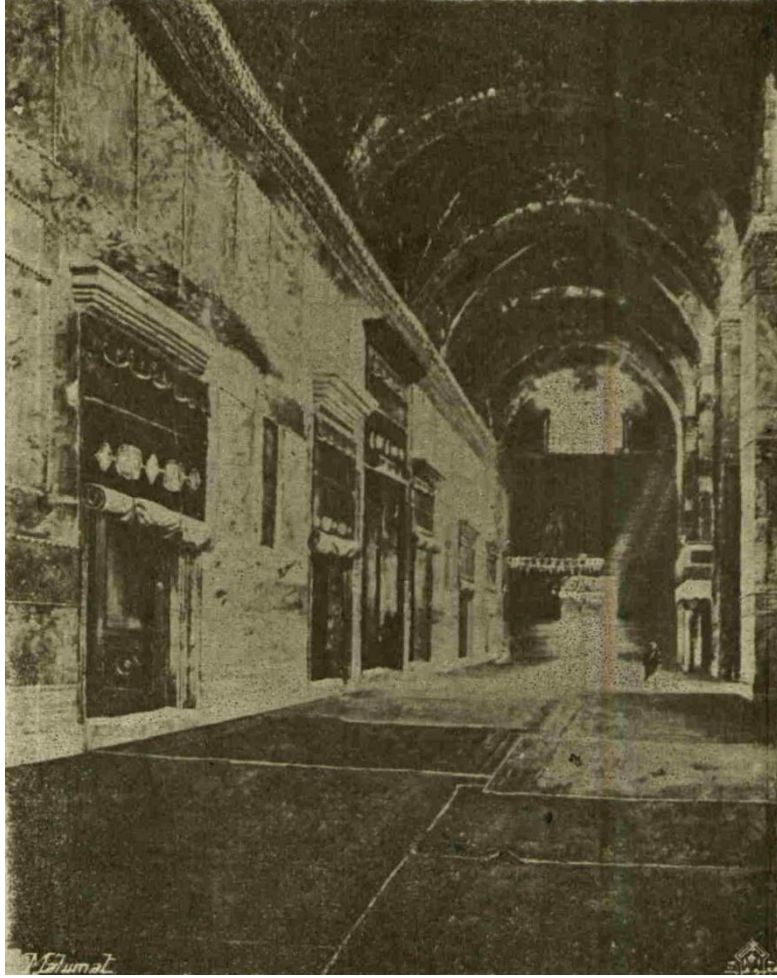

Resim 2: Şevket Dağ, Ayasofya Camii Şerif Dâhili (1902 Beyoğlu Sergisi-Malumat Gazetesi)

³ “Ayasofya Cami İçinden”, “Sultan Selim Türbesi”, “Yeni Camii” (Anonim (1902). *Deuxième Exposition Des Artistes de Constantinople Salon 1902 Catalogue*).

1903 Sergisi

Sanatçı 1903 yılında Beyoğlu'nda gerçekleştirilen sergiye 7⁴ eseri ile katılır. Sergide, Şevket Dağ'ın yine süjesi mimari objelerden oluşan resimleri arasında en dikkat çekenini “*Ayasofya Camii Dâhili*” isimli yapıtı (Resim 3a/3b) olarak gösterilmektedir. Özellikle resimde içeri süzülen ışığın nesnelere üzerindeki etkisi, yetenekli bir ressam işi olarak tanımlanmaktadır (Celal bin Esad, “Resim Meraklılarına Bir İki Söz”, (15 Rebî-ül-evvel 1321/29 Mayıs 1319/11 Haziran 1903). *Malumat*; Cezar, 1995: 445).

Resim 3a: Şevket Dağ, *Ayasofya Camii Dâhili* (1903 Beyoğlu Sergisi-Malumat Gazetesi)

⁴ “*Ayasofya Camii Dâhili*”, “*Yeni Camii Dâhili*”, “*Ayasofya Camii Girişi İçeriden*”, “*Ayasofya Camii Girişi İçeriden*”, “*Anadoluhisari’nda Bir Çeşme*”, “*Sultan Ahmet Camii Dâhili*”, “*Kandilli’de Pencere*” (Anonim (1903). *Troisieme Exposition des Artistes de Constantinople Salon 1903 Catalogue/Dersaadet Sanatkarının Üçüncü Sergisi Salon 1903 Katalogu*, Levant Herald Matbaası).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 3b: Şevket Dağ, Ayasofya, TÜYB, 114x91.5cm. (Özel Koleksiyon)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 4: Şevket Dağ, Ayasofya İçi, (Constantinople Figaro İllustré, 1908)

1911 Sergisi

1911 yılı Mayıs ayında Sokyete İtalya/Societa Operaia Binası'nda⁵ açılan sergide 268 yapıt sergilenir. Sergiye 9⁶ yapıtı ile katılan sanatçı aynı zamanda sergiyi düzenleyenler arasındadır (Anonim, "Sanayi-i Nefise Sergisi", (2 Nisan 1327/15 Nisan 1911). *Tanin*). Sergiye dair eleştirilerde Şevket Dağ'ın eserlerine özellikle dikkat çekilmektedir. Sanatçı, "doğuya yani bize has ve ruhumuz ile uyumlu eserler üreten fırça sahibi" olarak tanıtılmaktadır. Sanatçının, "*Ayasofya Giriş*", "*Ayasofya İçi*" ve "*III. Selim Türbesi*" adlı eserleri beğenilmektedir. Bilhassa Sanatçının, "*III. Selim Türbesi*" isimli çalışması mimariye olan aşk ve hevesinin bir göstergesi olarak öne çıkarılmaktadır. Türbede zamanın etkisini yansıtan çinileri tuvale aktarmasındaki başarısı övülmektedir. Şevket

⁵ İstanbul'da İtalyan Levantenler tarafından 17 Mayıs 1863 tarihinde kurulan derneğe ait bina 1886 yılında açılmıştır (Tokay, 1994: 22).

⁶ "*Ayasofya'da Küp/La jarre d'Ablution à Ste Sophie*", "*Sultan Ahmet Çeşmesi*", "*Ayasofya Giriş*", "*Ayasofya İçi*", "*Masum Okuma*", "*III. Selim Türbesi*", "*Ayasofya'da Galeri*", "*Halı Satıcısı*", "*Rüstem Paşa Camisi'nden Görünüm*", "*Ayasofya'da Sütun*" (Anonim (1911). 5. *Salon Catalogue De L'Exposition Artistique à la Societa Operaia Avril et Mai 1911*, Constantinople).

Dağ'ın resim türü parlak bulunmamakla beraber millî, şahsî ve kendine özgü fırçası nedeniyle değerli görülmektedir (Mehmet Ali Tefvik, "Sanayi-i Nefise Sergisi", (7 Nisan 1327/ 20 Nisan 1911). *Tanin*) (Resim 4).

Galatasaray Resim Sergileri

1. Galatasaray Resim Sergisi (1916)

1873 yılında (Şeker) Ahmed Ali Paşa ile başlayan Batılı anlamda resim sergisi kültürünün uzun soluklu ilk örneği Galatasaray Resim Sergileridir. Serginin başlangıcını oluşturan ilki, Şehzade Abdülmecit'in (1868-1944) destekleri ile Galatasaraylılar Yurdu'nda 1916 yılında açılmıştır. Sergi kataloğuna göre 190 eser teşhir edilmiştir. Ancak sergi kataloğunda ismi yer almamakla birlikte, *Tasvir-i Efkâr Gazetesinde* kaleme alınan yazıya göre, Şevket Dağ'da sergiye eserleri ile katılan sanatçılar arasındadır. Sergiye katılan 49 ressam arasında Şevket Bey'in ismi ve eserleri zikredilmektedir (Anonim, (1916). *Galatasaraylılar Yurdu 332 İlkbahar Resim Sergisi*, Hilal Matbaası, Dersaadet; Anonim, "Galatasaraylılar Yurdu Resim Sergisi", (19 Haziran 1332/2 Temmuz 1916). *Tasvir-i Efkâr*).

2. Galatasaray Resim Sergisi (1917)

1917 yılında açılan Galatasaray Sergisi'ne 8⁷ yapıtı ile katılan sanatçının, kendine özgü üslubu ile sergiyi süslediği ifade edilmektedir. Sanatçı 1917 yılında gerçekleştirilen Galatasaray Resim Sergisi'nde Zekai Paşa ve Namık İsmail ile birlikte "gümüş sanayi-i nefise madalyası" ile ödüllendirilmiştir (Hikmet, 1333: 376; Anonim, "Madalya", (14 Teşrin-i Evvel 1333/14 Ekim 1917). *Takvîm-i Vakayi*).

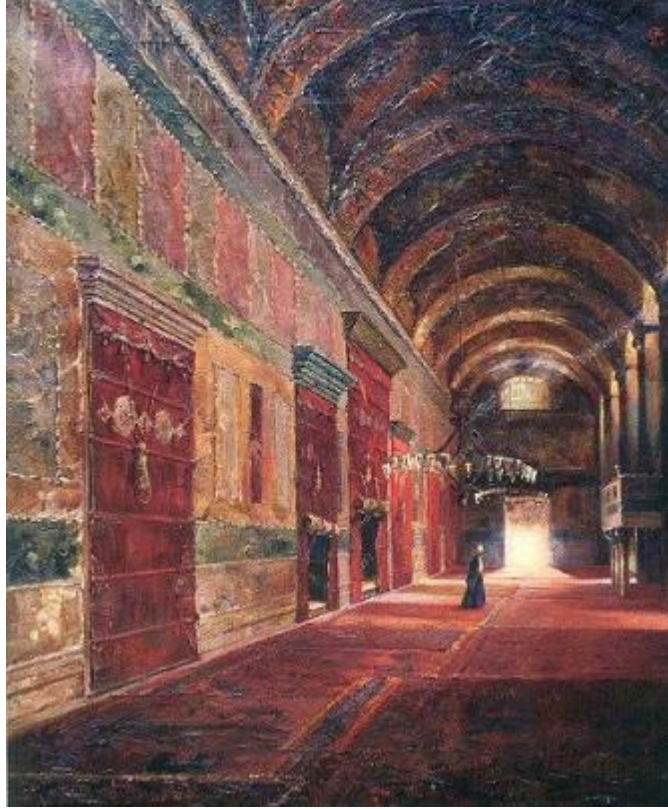
Harp Resimleri Sergisi (1917-1918)

1917 sonu ve 1918 yılı başlarında açılan sergidir. Temelde Avrupa'da (Viyana ve Münih'te) sergilenmek üzere, Harbiye Nezareti tarafından Şişli'de 11 civarında ressama tahsis edilen askeri depoda üretilen resimlerden oluşmaktadır. 1918 Şubat'ı başına kadar açık kalan sergide, Şişli'deki depoda üç ay gibi kısa bir sürede üretilen savaş ve kahramanlık temalı yapıtların yanı sıra diğer ressamlarımızın eserleri yer alır. Bu sergide Şevket Dağ'ın, "*Ayasofya Dâhili*" (Resim 5a/5b) ve "*Rüstem Paşa Camii Mihrabı*" (Resim 6) isimli 2 adet eseri sergilenmiştir. Sanatçı aynı eserleri ile Viyana'da gerçekleştirilen sergiye de katılmıştır (Anonim, "Harb Resimleri Sergisi", (21 Kânûn-u Evvel 1333/21 Kânûn-u Evvel 1917). *Tasvir-i Efkâr*; Anonim (1918). *Katalog Der Ausstellung Türkischer Maler*, Druck Der Gesellschaft Für Graphische Industrie Wien).

⁷ "Sabah Namazı Vakti", "Cibali Kapısı", "Rüstem Paşa Camii Mihrabı", "Tahtakale'de Hurma Hanı", "Zulmetten Nura", "Elmacı", "Zindan Kapısı", "Rüstem Paşa Camii'nden Bir Kısım" (Anonim (1917). *Galatasaraylılar Yurdu Resim Sergisi*, İkinci Sene 1333, İstanbul: Matbaa-i Yerardo).

Resim 5a: Şevket Dağ, Ayasofya Dâhili/Nartex der Aya Sophia (Viyana Sergisi Kataloğu)

Resim 5b: Şevket Dağ, Ayasofya Dâhili

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 6: Şevket Dağ, Rüstem Paşa Camii Mihrabı/İnneres der Moschee Rustem Pascha (Viyana Sergisi Kataloğu)

Galatasaray Resim Sergisi (1919)

Şevket Dağ, 1919 yılında gerçekleştirilen Galatasaray Resim Sergisi'ne 7⁸ eser ile katılır. Sergide, "Cami içi resimlerde müstesna bir kudret gösteren" yetenek olarak tanıtılan sanatçının "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Dâhili" isimli yapıtı beğenilmiştir (Anonim, "Galatasaray Resim Sergisi", (24 Temmuz 1335/24 Temmuz 1919). *Tasvir-i Efkâr*; Anonim, "Resim Sergisinin Küşadı", (25 Temmuz 1335/25 Temmuz 1919) . *Tasvir-i Efkâr*).

Galatasaray Resim Sergisi (1920)

1 Ağustos 1920 tarihinde 44 sanatçının 194 yapıtın sergilendiği 1920 Galatasaray Resim Sergisi'nde Ressam Şevket Dağ'ın 6⁹ eseri yer almıştır (Anonim, 1920: 1).

⁸ "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Dâhili", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Kapısı", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Yukarı Kapı", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Şadırvan Kapısı", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Dâhili Akşam", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi Dâhili Sabah", "Rüstem Paşa Cami-i Şerifi'nden Bir Pencere" (Anonim (1919). *Türk Ressamları Sergisi, Salon 1335 Kataloğu*, Ahmed İhsan ve Şürekâsı Matbaacılık Osmanlı Şirketi, İstanbul/*Exposition Des Artistes Turcs, Salon 1919 Catalogue*, Constantinople: Imp. Ahmed İhsan & Cie).

⁹ "Ayasofya Son Cemaat Yeri Mahalli", "Ayasofya'dan Bir Köşe", "Ayasofya Dâhilindeki Küp", "Ayasofya Dâhilinde Bir Parça", "Ayasofya Dâhilinde Bir Parça", "Yağmurdan Sonra" (Anonim (1920b), *Türk Ressamları Sergisi Salon 1336 Kataloğu/Exposition Des Artistes Turcs Salon 1920 Catalogue*, Matba-i Amire, İstanbul).

3. Galatasaray Resim Sergisi (1921)

1921 yılında açılan sergiye dair Ahmet Haşim'in kaleminden çok sert eleştiriler gelir. Yazar, tek tek sanatçı ve yapıtlarını irdelene yoluna gitmeden, tüm sanatçıları “kısırlık” ile suçlamaktadır (Ahmed Haşim, 1921: 145). 1921 yılı Galatasaray Resim Sergisi kataloğuna göre 159 yapıt teşhir edilmiştir. Sanatçının sergide 6¹⁰ eseri sanatseverlerin beğenisine sunulmuştur. Fransızca ve Osmanlıca olarak basılan katalogda hem Türk Ressamlar Cemiyeti Nizamnamesi hem de Çemberlitaş Resim Mektebi Nizamnamesi yer almaktadır. Türk Ressamlar Cemiyeti Nizamnamesi'ne göre Halil Paşa, Nazmi Ziya, Namık İsmail, Avni Lifij, İhsan Bey, Ömer Adil, Hoca Ali Rıza, Cevad Bey, Ali Cemal, İzzet Ziya, Süvari Binbaşısı Ali Rıza Bey, Süvari Binbaşısı Tahsin Bey azaları oluşturmaktadır (Anonim (1921). *Troisième Exposition de Peinture de la société Des Artistes Turcs Salon 1921/Türk Ressamlar Cemiyeti Tarafından Üçüncü Galatasaray Resim Sergisi Salon 1337*, İkdam Matbaası) (Resim 7, 8a/8b).

Resim 7: Şevket Dağ, On İkinci Asırda Kızlar Ağası/Veyahut Kızlar Ağasının Keyfi (1921 Galatasaray Resim Sergisi Kataloğundan)

¹⁰ “On İkinci Asırda Kızlar Ağası (Veyahut Kızlar Ağasının Keyfi)”, “Yeni Cami’de Bir Köşe”, “Yeni Cami’de Sabah”, “Yeni Cami’de Akşam”, “Yeni Cami’de Güzel Parçalardan”, “Yeni Cami’de Güzel Parçalardan” (Anonim (1921). *Troisième Exposition de Peinture de la société Des Artistes Turcs Salon 1921/Türk Ressamlar Cemiyeti Tarafından Üçüncü Galatasaray Resim Sergisi Salon 1337*, İkdam Matbaası, İstanbul).

Resim 8a: Feyhaman Duran, Sanatkâr Dostlar (1921 Galatasaray Resim Sergisi Kataloğundan)

Resim 8b: Feyhaman Duran, Sanatkâr Dostlar

4. Galatasaray Resim Sergisi (1922)

Ahmet Haşim'in tenkit makalesinin gölgesi altında geçen bir diğer sergide 1922 yılında açılan Galatasaray Resim Sergisi'dir. Bu serginin dikkati çeken bir başka tarafı ise basına, yapıtları

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

ressamların değerlendirmesi olmuştur. Sanatçı sergiye 4¹¹ eseri ile katılır. Ressam Şevket Dağ'ın eserlerine dair eleştiri İbrahim Çallı'dan gelir. İbrahim Çallı Şevket Bey'in yapıtlarını cansız bulduğunu söylemektedir (Dergâh, 1922: 129-130).

5. Galatasaray Resim Sergisi (1923)

İbrahim Çallı tarafından "ilk millî sergi" olarak adlandırılan Beşinci Türk Ressamları Sergisi 20 Temmuz 1923 tarihinde Galatasaray Mektebi'nde gerçekleştirilir (Anonim, Türk Ressamları (22 Temmuz 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*). Yakup Kadri (Kaaosmanoğlu) tarafından sergiye dair kaleme alınan yazıda sanatçı ve yapıtları "ne yorgun, ne durgun, ne daha olgun ve ne daha çiğdir. Türbeleri, camileri, saray köşelerini ve eski çeşmeleri yine o gözle görüyor, hâlâ o eski mimari alemin ortasında haşır neşirdir" sözleri ile değerlendirilmektedir (Yakup Kadri, 1923: 314). Sanatçının kendine has tarzı ile ürettiği detaylı tabloları beğenilmektedir. Katalogda 7¹² adet eseri kayıtlı olmakla birlikte sergide 10 tane olduğu belirtilmektedir (Anonim, 1339: 8) (Resim 9-11).

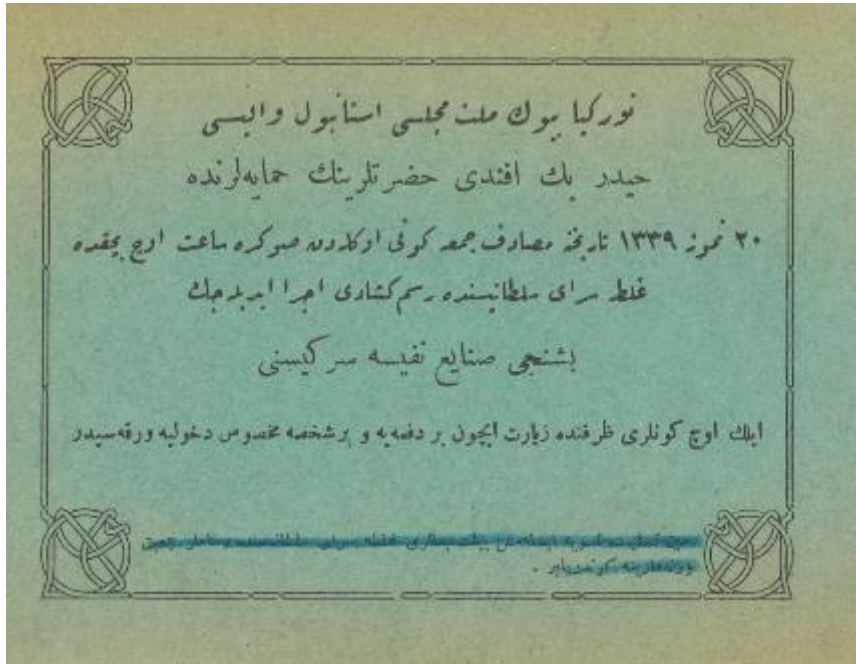
Resim 9: 1923 Yılı Galatasaray Sergisi Açılışından (Süs Mecmuası)

¹¹"Rüstem Paşada Son Cemaat Yeri", "Aşyan-i Ebedi (Şehzade Türbesi)", "Rüstem Paşa Caminde Sabah", "Yeni Camii Dâhili (Müze)" (Anonim (1922). *Türk Ressamlar Cemiyeti Tarafından Düzenlenen Dördüncü Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Ali Şükrü Matbaası, İstanbul).

¹²"Topkapı Sarayında Veliâht Dairesi", "Sultanahmet Çeşmesi", "Sultan Selim-i Sâni Türbesi", "Sokulu Mehmet Paşa Cami-i Şerifi Kapısı", "İstanbul'un Tarihi Köşelerinden- Mahmut Paşada Kalcı Han", "İstanbul'un Tarihi Köşelerinden- Mahmut Paşada Kalcı Han", "İstanbul'un Tarihi Köşelerinden/Mahmut Paşada Kalcı Han" (Anonim (1923). *Türk Ressamlar Cemiyeti Beşinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Dersaadet Kâğıtçılık ve Matbaacılık Osmanlı Anonim Şirketi, İstanbul).

Resim 10: 1923 Yılı Galatasaray Resim Sergisi Davetiyesi (Fransızca)

Resim 11: 1923 Yılı Galatasaray Resim Sergisi Davetiyesi (Osmanlıca)

Davetiye Metninin Türkçesi

“Türkiye Büyük Millet Meclisi İstanbul valisi

Haydar Beyefendi hazretlerinin himayesinde

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

25 Temmuz 1339 tarihine müsadif Cuma günü öğleden sonra saat üç buçukta

Galatasaray Sultanisi'nde resm-i küşadı icra edilecek

Beşinci sanayi-i nefise sergisini

İlk üç günleri ziyaret için bir defaya ve bir şahsa mahsus duhuliye varakasıdır.

Hin-i teslimde tesviye edilmemiş bilet bedelleri Galatasaray Sultanisi'nde Ressamlar Cemiyeti veznedarına gönderilir".

6. Galatasaray Resim Sergisi (1924)

25 Temmuz 1924 tarihinde açılan sergiye sanatçı 14¹³ eser ile katılmıştır. Sanatçının en fazla sayıda eser teşhir ettiği sergidir. Sanatçının çok az sayıda ürettiği resim türü olan natüromtları bu sergide görmek mümkündür. 6. Galatasaray Resim Sergisi'nde sanatçının abidelere ait enteriyör resimlerinden ziyade natüromtları beğenilmiş ve övgü ile söz edilmiştir (Heykeltraş Ali Nijad, 1924: 318).

7. Galatasaray Resim Sergisi (1925)

1925 yılında Erkek ve Kız muallim mektepleri resim muallimi Şevket Dağ aynı zamanda Türk Ressamlar Cemiyeti'nin 29 kişiden oluşan üyelerindedir. 31 Temmuz 1925 tarihinde Türk Ressamlar Cemiyeti'nin Galatasaray Mektebi'nde açtığı Yedinci Galatasaray Resim Sergisi'nde, 8¹⁴ eser sergileyen Şevket Bey'in "Yeni Camii", "Eski Bir Türk Ocağı", "Cami Kubbesi" isimli yapıtları beğeni toplamıştır (Anonim, 1925: 44, 47).

8. Galatasaray Resim Sergisi (1926)

30 Temmuz 1926 günü açılan Galatasaray Resim Sergisi, büyük bir memnuniyetsizlikle karşılanmış hatta "amatör" yakıştırmaları altında geçmiştir. 3¹⁵ eseri ile sergide yer alan Şevket Bey'in çalışmalarına yönelik sönük, ruhsuz ve ölgün eleştirileri gelmiştir (M. M., 1926: 1073).

11. Galatasaray Resim Sergisi (1927)¹⁶

2 Ağustos 1927'de yeni resim sanatı akımlarına ve kübizme ait yapıtların sergilenmesi beklentisi içinde açılır. Beklentilerden uzak yapıtların sergilenmesi üzerine, "sıradan" yakıştırmaları ile eleştiriyeye uğrar. Sanatçı sergiye 4¹⁷ eseri ile katılmıştır. Şevket Bey'in yapıtları daha önceki senelerde ürettiği eserlerine denk yapıtlar olarak değerlendirilmiştir (Muallim Kazım Sevinç, 1927: 4484).

¹³ "Ayasofya Kır Dâhili", "Yeni Camide Sabah", "Ayasofya'nın Yukarı Galerisi", "Ayasofya'nın Yukarı Galerisi", "Ayasofya'nın Yukarı Galerisi", "Ayasofya'nın Yukarı Galerisi", "Rüstem Paşa Caminde Sabah", "Arap Caminde İbadet", "Eski Türk Eşyaları", "Eski Türk Eşyaları", "Mahmut Paşa Civarında (Kalcı) Hanı, İstanbul'un Eski Köşelerinden", "Mahmut Paşa Civarında (Kalcı) Hanı, İstanbul'un Eski Köşelerinden", "Mahmut Paşa Civarında (Kalcı) Hanı, İstanbul'un Eski Köşelerinden" (Anonim (1924). *Türk Ressamlar Cemiyeti Altıncı Resim Sergisi (Katalog)*, Matbaa-i Milli, İstanbul).

¹⁴ "Cami Kubbesi", "Topkapı Sarayı'nda Harem Dairesi", "Topkapı Sarayı'nda Harem Dairesi", "Topkapı Sarayı'nda Harem Dairesi", "Topkapı Sarayı'nda Harem Dairesi", "Türbe", "Cami Kapısı", "Cami Kapısı" (Anonim (1925). *Türk Ressamlar Cemiyeti Yedinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Matbaa-i Milli, İstanbul).

¹⁵ "Vezir Hanı", "Yeni Cami Pazarı", "Kavak Camii" (Anonim (1926). *Türk Sanayi-i Nefise Derneği Sekizinci Galatasaray Resim Sergisi*, Milli Matbaa, İstanbul).

¹⁶ 1927 yılındaki sergiden itibaren numaralandırma değişmiştir. 1919 (Salon 1335) ve 1920 (Salon 1336) sergileri 3 ve 4 numaralı sergiler olarak adlandırılmıştır. Böylece oluşan yeni sıralamaya göre, 1927 yılındaki sergi 11. sergi olarak numaralandırılmıştır.

¹⁷ "Türk Bezleri Kütahya Çinileri", "Ankara Arslanhane Mahallesi", "Ayasofya Dâhili", "Yeni Camii" (Anonim (1927). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi On Birinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*).

12. Galatasaray Resim Sergisi (1928)

Şevket Bey, 12. Galatasaray Sergisi'ne 5¹⁸ eser ile katılır. Sanatçı bu yıllarda Türk Sanayi Nefise Birliği resim şubesi idare heyeti muhasip üyesidir. Tertip heyeti arasında Şevket Bey ve Hasan Vecih Bey yer almaktadır. Oldukça kısır geçen sergi açık kaldığı sürece 9 yapıt satmayı başarabilmiştir. Sergideki düşük eser sayısı eleştirilmiştir (F. Celaleddin, 1928: 238; Anonim, "Resim Sergisi", (1 Ağustos 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, "Galatasaray Sergisi", (1 Eylül 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*).

13. Galatasaray Sergisi (1929)

1 Ağustos 1929 tarihinde açılışı gerçekleşen ve 211 eserin sanatseverler ile bulunduğu sergide Şevket Dağ 4¹⁹ eseri ile katılmıştır (Anonim, "Resim Sergisi" (30 Temmuz 1929). *Cumhuriyet*). Sanatçının yapıtlarına yönelik bir eleştiri yapılmamıştır.

14. Galatasaray Sergisi (1930)

2 Ağustos 1930 tarihinde açılan 14. Galatasaray Resim Sergisi'nde Şevket Dağ'ın "*Büyük Çarşı*" ve "*Kuyumcular*" isimli eserleri başarılı bulunmuştur (Anonim, "Güzel Sanatlar Birliğinin Resim Sergisi Açıldı", (3 Ağustos 1930). *Cumhuriyet*).

15. Galatasaray Sergisi (1931)

1 Ağustos 1931 tarihinde açılan 15. Galatasaray Resim Sergisi'ne 5²⁰ eseri ile katılan Şevket Bey, İstanbul'un tarihi yerlerini tuvaline aktaran, cami ve han ressamı olarak okuyucuya tanıtılmaktadır. Sanatçının yapıtları teknik ve üslup olarak değil, tuvallerinin boyutlarının küçülmesi eleştirilmektedir. Şevket Dağ'ın bu tavrı, serginin açılış konuşmasında kendisinin bizzat vurguladığı gibi dünya ekonomik buhranı ile ilişkilendirilmektedir (İ. M., 1931: 12).

16. Galatasaray Sergisi (1932)

Güzel sanatlar Birliği tarafından 31 Temmuz 1932 tarihinde düzenlenen 16. Galatasaray Sergisinde 100 eser yer almaktadır. Sergiye, Hâkimiyet-i Milliye'de Faruk Nafiz tarafından kaleme alınan bir yazıda, "*Ortada 8-10 koltuk, duvarlarda da 20-30 resim vardı. Eğer içeriye giren bir yabancıya bunun bir resim sergisi olduğunu söylemeseler, zevksiz döşenmiş bir bezirgân salonu sanır*" şeklinde ciddi bir eleştiri getirilmiştir. Şevket Dağ'ın 4²¹ adet eseri teşhir edilmiştir (Faruk Nafiz, "Resim Sergisi", (31 Ağustos 1932). *Hâkimiyet-i Milliye*; Nazmi Ziya, "16'ncı Resim Sergisi", (19 Ağustos 1932). *Cumhuriyet*).

17. Galatasaray Sergisi (1933)

Şevket Dağ, Güzel Sanatlar Birliği'nin organize ettiği 17. Galatasaray Sergisi'nin Vecih ve Saim Bey ile birlikte düzenleme heyeti üyeleri arasında yer almaktadır. 21 Temmuz 1933 tarihinde açılan sergide 8²² eseri bulunan sanatçının, cami temalı yapıtları adı anılması gereken çalışmalar arasında gösterilmektedir (Anonim, 1933: 14).

¹⁸ "Ayasofya'da Akşam", "Üç Yüz Senelik Türk Mimarisi Çuhacı Hanı", "Üç Yüz Senelik Türk Mimarisi Çuhacı Hanı", "Üç Yüz Senelik Türk Mimarisi Çuhacı Hanı", "Üç Yüz Senelik Türk Mimarisi Çuhacı Hanı" (Anonim, (1928). *Türk Sanayi Nefise Birliği Resim Şubesi On İkinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Milli Matbaa, İstanbul).

¹⁹ "Türk Eşyaları", "Türk Eşyaları", "Vezir Hanı", "Yeni Cami'den" (Anonim (1929). *Güzel San'atlar Birliği 13'üncü Galatasaray Resim Sergisi* (Katalog).

²⁰ "Valide Hanı", "Rüstem Paşa Camii Avlusu", "Zeyrek Camii", "Ayasofya Galeri", "Ayasofya" (Taşdelen, 2003: 139).

²¹ "Yeni Cami", "Gurup Pencereinden", "Hisar Guruptan Sonra", "Kayalar Yolu" (Taşdelen, 2003: 142-143).

²² "Sultan Selim Türbesi", "Ayasofya Kapısı", "Rüstem Paşa Camii", "Rüstem Paşa Mihrabi", "Eski Türbe", "Eski Türbe", "Topkapı Müzesi", "Rumeli Hisari" (Taşdelen, 2003: 146).

18. Galatasaray Sergisi (1934)

Güzel Sanatlar Birliği tarafından 21 Temmuz 1934 tarihinde organize edilen 18. Galatasaray Sergisi'ne 4²³ eseri ile katılmıştır (Anonim, "18inci Resim Sergisi", (22 Temmuz 1934). *Cumhuriyet*). Sanatçının eserlerine yönelik bir eleştiri kaleme alınmamıştır.

20. Galatasaray Sergisi (1936)

Eserlerinin birçoğu Ankara'da satın alınan Şevket Dağ'ın, 1 Ağustos 1936 tarihinde düzenlenen 20. Galatasaray Resim Sergisi'nde teşhir ettiği "Eski Ev" tablosu, serginin olumlu tepkiler alan başarılı eserleri arasında gösterilmektedir. Ancak sanatçının Galatasaray Sergisi'ne sadece 1²⁴ eser ile katılması "Konya Saylavı Şevket'in yalnız bir eski ev tablosu var. Herhalde bu ressamımızda resimlerini Ankara'da bırakmış olacak" şeklinde eleştiriye uğramaktan kurtulamaz (Anonim, "Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi", (19 Ağustos 1936). *Cumhuriyet*; Foçalı, 1936: 205). (Resim 12,13).

Resim 12: Şevket Dağ, Selim-i Sani Türbesi Kapısı (20. Galatasaray Sergisi-Yedigün)

²³ "Hisardan", "Boğaz", "Kamelya", "Kızlarağası" (Taşdelen, 2003: 151).

²⁴ "Eski Ev" (Taşdelen, 2003: 160).

Resim 13: Şevket Dağ (20. Galatasaray Sergisi-Yedigün)

21. Galatasaray Sergisi (1937)

Şevket Dağ'ın, Güzel Sanatlar Birliğinin 29 Temmuz 1937 tarihinde tesis ettiği 21. Galatasaray Sergisi'nde Konya Sırçalı Medresesi'ni konu alan 2²⁵ eseri sergilenmiştir. Sanatçının eserlerindeki gerçekçiliğe yönelik; “*Türk çiniciliğinin bütün özelliklerini gösterecek kadar dikkatli ve titiz çalışılmış, renkleri ruhumuza dokunan, insana yerinden kopartılıp İstanbul'a getirilmiş hissini veren Konya Sırçalı Medresesi içi serisi*” şeklinde yaklaşım gösterilmektedir (Anonim, “İstanbul'da Resim Sergisi (31 Temmuz 1937). *Ulus*; Anonim, 1937: 15). (Resim 14).

Resim 14: Şevket Dağ, Konya Sırçalı Medrese İç'i (21. Galatasaray Sergisi-Yedigün)

²⁵ “Konya Sırçalı Medrese İç'i”, “Konya Sırçalı Medrese İç'i” (Taşdelen, 2003: 165).

22. Galatasaray Sergisi (1938)

Güzel Sanatlar Birliği tarafından 24 Temmuz 1938 tarihinde düzenlenen ve 38 sanatçının 120 eserinin sergilendiği 22. Galatasaray Sergisi'nde Şevket Dağ'ın 3²⁶ eseri yer almıştır. Sanatçının yapıtlarına dair bir eleştiriye rastlanılmamıştır.

23. Galatasaray Sergisi (1939)

26 Temmuz 1939 tarihinde Güzel Sanatlar Birliği tarafından düzenlenen 23. Galatasaray Sergisi'nde sanatçının 4²⁷ eseri yer almıştır. Şevket Dağ'ın eserlerine ilişkin herhangi bir eleştiri yazısına ulaşılamamıştır. Sergide toplam 168 eser teşhir edilmiştir.

24. Galatasaray Sergisi (1940)

1 Ağustos 1940 tarihinde düzenlenen serginin açılışını İstanbul Mebusu Hakkı Şinasi yapmıştır. Güzel Sanatlar Birliği Reisi unvanı ile Şevket Dağ bir açılış konuşması yapmıştır. 109 eserin teşhir edildiği sergide 3²⁸ eser teşhir eden sanatçı, konu itibari ile aynı olmakla eleştirilir. Bu durum, “Şevket Dağ'ın eserleri mevzu itibariyle gene ayrıdır: cami içi veya çarşı içi! Üstat bu iç resimlerle tesis ettiği bir nevi tonu o kadar fırçasına mal etmiş ve her mevzuya tatbik etmeye kalkışmış ki eserlerini seyredenler camide alışveriş edip çarşıda namaz kılmak gibi bir his yanlışlığına düşüyorlar!” şeklinde tenkit edilir. Şevket Dağın büyük çarşiyı konu alan büyük boyutlu yağlı boya tablosu oldukça hareketli ve canlı bulunmuştur (Anonim, “Güzel Sanatlar Resim Sergisi”, (2 Ağustos 1940). *Cumhuriyet*; Anonim, “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi Açıldı”, (2 Ağustos 1940). *Yeni Sabah*; Koçer, S., “Galatasaray Lisesi'nde Açılan Resim Sergisi”, (18 Ağustos 1940). *Vakit*; Anonim, 1940: 18-19).

25. Galatasaray Resim Sergisi (1941)

11 Ağustos 1941 tarihinde Galatasaray Lisesi'nde açılışı gerçekleştirilen sergiyi Vali Lütfi Kırdar açmıştır. 150 civarında yapıtın teşhir edildiği sergide sanatçının 2²⁹ tablosu yer almaktadır. Sanatçının eserleri herhangi bir yayında eleştirilmemiştir (Anonim, “Galatasaray Lisesi'nde Açılacak Resim Sergisi”, (10 Ağustos 1941). *Cumhuriyet*; Anonim, “Güzel Sanatlar Akademisinin Resim Sergisi”, (12 Ağustos 1941). *Cumhuriyet*).

26. Galatasaray Resim Sergisi (1942)

3 Ağustos 1942 tarihinde açılan sergide sanatçı, Sami Yetik ve Ayetullah Sümer gibi tanınmış isimler ile birlikte eserlerini teşhir etmiştir. Sergide sanatçının 3³⁰ eseri yer almakla birlikte herhangi bir eleştiri yazısına rastlanılmamıştır (Anonim, “Resim Sergisi Açıldı”, (4 Ağustos 1942). *Cumhuriyet*).

27. Galatasaray Resim Sergisi (1943)

27. Galatasaray Resim Sergisi'nde 141 eser teşhir edilir. Şevket Dağ 4³¹ eseri ile yer almıştır. Sergiye yönelik en ciddi eleştiri Mimar Sedat Çetintaş tarafından kaleme alınır. Yazar Cumhuriyet Gazetesi'nde kaleme aldığı yazıda büyük bir heyecan ve ümit içinde sergiye koştüğünü fakat eserleri ve sergi kataloğundaki sanatçı isimlerini gördükten sonra önceki duygularını kaybettiğini ifade etmektedir. Yazının genelinde, “Birlik” olamamış Türk Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği'nin

²⁶ “Varakçı Hanı”, “Çuhaçı Hanı”, “Rumeli Hisarı (Etüd)” (Taşdelen, 2003: 169).

²⁷ “Ayasofya Dâhili”, “Ayasofya Kapısı”, “Ayasofya Cemaat Mahallî”, “Rüstem Paşa Camii” (Taşdelen, 2003: 174).

²⁸ “Büyük Çarşıdan”, “Büyük Çarşıdan”, “Yeni Cami'den” (Taşdelen, 2003: 177).

²⁹ “Boğaziçi”, “Mihrap Rüstem Paşa” (Taşdelen, 2003: 183).

³⁰ “Yeni Camiden”, “Gülfem Hatun”, “Ayasofya'dan” (Dolmacı, 2006: 358; Taşdelen, 2003: 189).

³¹ “Ayasofya Son Cemaat Yeri”, “Rumelihisarı Kapısı”, “Ayasofya İçî”, “Eski Kütahya Testisi” (Taşdelen, 2003: 192).

varlığı sorgulanmaktadır. Sergide genel olarak genç sanatçıların üslubu eleştirilmektedir (Mimar Sedat Çetintaş, “Bir Cemiyet ve Sergi münasebetiyle”, (10 Ağustos 1943). *Cumhuriyet*).

28. Galatasaray Resim Sergisi (1944)

Güzel Sanatlar Birliği tarafından 10 Temmuz 1944 tarihinde düzenlenen 28. Galatasaray Sergisinde 26 sanatçı tarafından 136 eser teşhir edilmiştir. Şevket Dağ'ın 7³² eseri sergide yer almıştır. Lakin yapıtlarına dönük herhangi bir yazı kaleme alınmamıştır.

Ankara Resim Sergileri

Birinci Ankara Resim Sergisi (1923)

14 Teşrin-ı Evvel/Ekim 1923 tarihinde açılışı gerçekleştirilen ve Gazi Mustafa Kemal'in tarafından bizzat ziyaret edilen Birinci Ankara Resim Sergisi'nde, Şevket Bey'in Yeni Hamam'a ait 3 tablosu ile “*Aşiyân-ı Ebedî*”si olumlu eleştiriler almıştır (Anonim, “Resim Sergisi”, (15 Teşrin-ı Evvel (Ekim) 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, “Gazi Paşa Hazretleri ve Sanat”, (24 Teşrin-ı Evvel (Ekim) 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Üçüncü Ankara Resim Sergisi (1926)

1 Mart 1926 tarihinde açılan sergiyi Gazi Mustafa Kemal ziyaret etmiş ve sanatkarlar son derece memnun olmuşlardır. Şevket Bey'in sergideki 6³³ eseri arasında yer alan “*Yeni Camide Sabah*”, “*Güneşin Cilveleri*” tablosundan övgü ile söz edilmektedir. Devletin resmi daireleri adına, sergiden, bedelleri ödenerek 34 adet tablo satın alınmıştır. Maarif Vekâlet'inin 2300 lira ödeyerek aldığı eserler arasında Şevket Bey'in “*Yeni Cami*” isimli eseri de yer almaktadır (Anonim, “Maarif Vekâletinde Resim Sergisi”, (1 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, “Maarif Vekâletinde Resim Sergisi-Türk Ressamlar Cemiyetinin Üçüncü Sergisi Dün Açıldı”, (2 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, “Resim Sergisinde”, (12 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Dördüncü Ankara Resim Sergisi (1927)

26 Mayıs 1927 tarihinde Ankaralı sanatseverler ile buluşan serginin düzenlenmesinde Hasan Vecih Bereketoğlu ile birlikte görev alan Şevket Dağ'ın mabetlerin esrarengiz havasını yansıttığı 7³⁴ eseri arasında “*Ayasofya'da Sabah*” (Resim 15), “*Yeni Cami*”, “*Rüstem Paşa Cami Mihrabı*” serginin başarılı yapıtları olarak öne çıkmaktadır. Şevket Bey'in “*Ayasofya'da Sabah*”ı hiçbir vakit kıymetini kaybetmeyen meslekî eserlerinden birisi olarak tanımlanmaktadır. Sanatçı sergide eser satmayı başaran isimler arasındadır. Ressamın “*Ayasofya'da Sabah*”, “*Yeni Cami*”, “*Tophane Sırtları*” isimli yapıtları satın alınmıştır (Hasan Vecih Bey, 1927: 91-92; B. S. 1927: 52-53).

³² “*Fatih Kapısı*”, “*Eski Hanlardan*”, “*Eski Hanlardan*”, “*Etüt*”, “*Etüt*”, “*Etüt*”, “*Etüt*” (Taşdelen, 2003: 197).

³³ “*Köprülünün İhya Geredesi Vezir Hanı*”, “*Tarihi Binalardan-Yeni Camii Türbesi İç*”, “*Yeni Camii Havalisinde Pazar*”, “*Yeni Camii Sabah-Güneşin Cilveleri*”, “*Eski Türk Eşyası*”, “*Tarihi Binalardan-Yeni Cami Türbesi*” (Anonim (1926). *Türk Ressamlar Cemiyeti Üçüncü Ankara Resim Sergisi Fihristi*, İstanbul, Milli Matbaa).

³⁴ “*Ayasofya'da Sabah*”, “*Yeni Cami Dâhili*”, “*Tophane Sırtlarından (tezyini manzara)*”, “*Rüstem Paşa Cami Mihrabı*”, “*Rüstem Paşa (Akşam)*”, “*Türk Renkleri*”, “*Topkapı Müzesinden*” (Anonim (1927). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi Dördüncü Ankara Resim Sergisi Fihristi*, Milli Matbaa, İstanbul).

Resim 15: Şevket Dağ, Ayasofya'da Sabah, (Dördüncü Ankara Resim Sergisi-Türk Hava Mecmuası)

Beşinci Ankara Resim Sergisi (1928)

Beşinci Ankara Resim Sergisi 24 Mayıs 1928 tarihinde 321 eser ile açılmıştır. Mimarî eserler ve onları süsleyen çinilerin ressamı Şevket Bey'in "*Boğaziçi'nde Sabah*" isimli manzarası, sanatçının imzasını inkâr eden bir yapıt olarak eleştirilmektedir. Sergide teşhir ettiği 10³⁵ eser arasında yer alan, iki adet "*Bağdat Köşkü*", "*Revan Kasrı*" ve "*Ayasofya Son Cemaat Mahalli*"ni gösteren tabloları ise beğenilmektedir (A.M. (Aydın. Mim). 1928: 12; C.S. 1928: 34; Mimar Hikmet, "1928 Resim Sergisi", (22 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, "Beşinci Ankara Resim Sergisinde Bir Saat", (24 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*).

Beşinci Ankara Resim Sergisi'ni ziyaret eden Afgan Kralı ve eşi değişik tablolar satın almıştır. Bu tablolar arasında Şevket Bey'in "*Bağdat Köşkü'nden Boğaz'a Bir Nazar*"ı da yer almaktadır. Sanatçının satılan diğer eserleri arasında "*Arz Odası*", "*Ayasofya*", "*Rüstem Paşa Camii*" zikredilmektedir (Anonim, "Afgan Kralı hazretleri Dün Sanayi-i Nefise Sergisini Ziyaret Ettiler", (26 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, "Afgan Kraliçesi Hazretleri Resim Sergisinde", (27 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, 1928: 665).

Altıncı Ankara Resim Sergisi (1929)

15 Mayıs 1929 tarihinde Cumhuriyet Halk Fırkası Salonlarında 370³⁶ eser ile açılır. Şevket Dağ sergiye 10 eseri ile katılır. Sanatçının özellikle Süleymaniye Camii ve manzaralı tablolarının sergiye renk kattığı yorumu yapılmaktadır. Ayrıntıya fazla inilmiş olmakla birlikte "*Hacı Bayram Camii*" beğenilmektedir. Beşinci Ankara Resim Sergisi'nde de birkaç farklı açıdan çizilmiş olan Çuhacı Hanı'na ait yeni resimlerin canlılığı övülmektedir. Boğazın havasını duyumsatan "*Kandillide*

³⁵ "*Ankara'da Arslanhane Camii Mihrabi*", "*Bağdat Köşkü'nden Boğaza Nazar*", "*Bağdat Köşkü*", "*Bağdat Köşkü*", "*Revan Kasrı*", "*Arz Odası ve Kütüphane*", "*Ayasofya Son Cemaat Mahalli*", "*Topkapı Sarayında Haremde Bir Kapı*", "*Tezini Manzara Boğaziçi Sabah*", "*Rüstem Paşa Son Cemaat Mahalli*" (Anonim, (1928). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi Beşinci Ankara Resim Sergisi Fihristi*, Milli Matbaa, İstanbul).

³⁶ Katalogda 214 eser kayıtlıdır (Anonim (1929). *Güzel San'atlar Birliği Resim Şubesi 6ncı Ankara Resim Sergisi* (Katalog).

Pencerem” farklı bulunmaktadır. Üretkenliğinden övgü ile söz edilen sanatçının, kendine seçtiği bu sahanın çok geniş olduğu ve başka bir sahada fırçasını tecrübe etmesinin gerek olmadığı vurgulanmaktadır (Celal Sahir, 1929: 14; Anonim, “Güzel San’atlar Sergisi Fırka Salonunda Açılıyor”, (15 Mayıs 1929). *Hâkimiyet-i Milliye*; Anonim, “Güzel San’atlar Birliğinin 6. Sergisini Dün Maarif Vekili Bir Nutku İle Açtı”, (16 Mayıs 1929). *Hâkimiyet-i Milliye*) (Resim 16).

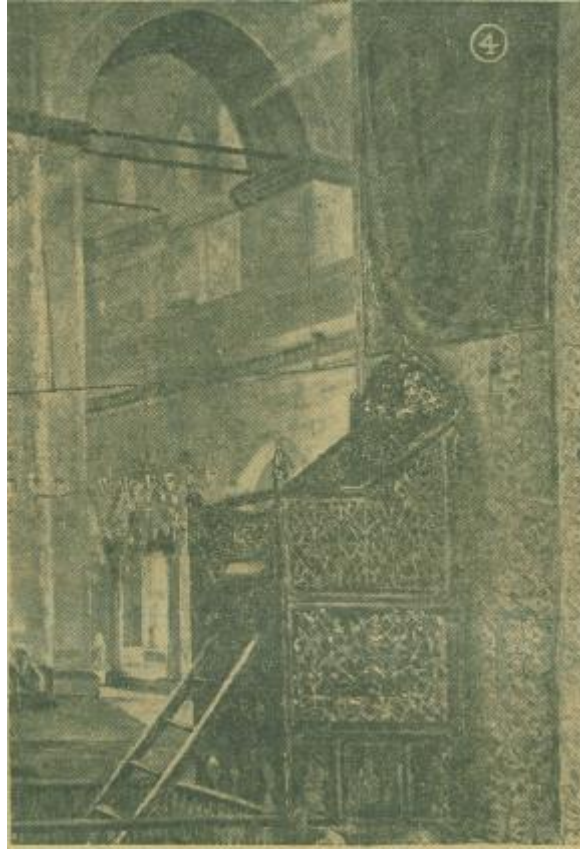

Resim 16: Şevket Dağ, Çuhacı Hanı, (Altıncı Ankara Resim Sergisi-Hâkimiyet-i Milliye)

Yedinci Ankara Resim Sergisi (1930)

15 Mayıs 1930 tarihinde Şevket Dağ düzenleme heyetinde yer aldığı Birinci Büyük Millet Meclisi Binası’nda düzenlenen Yedinci Ankara Resim Sergisi’ne 9³⁷ eseri ile katılır. Sergide 47 sanatçı 182 eser sergilemiştir. Sanatçının birbirinden güzel ve çok canlı bulunan “*Güneş*”, “*Yeni Cami*”, “*Müezzin Mahfili*”, “*Boğaz*” ve “*Eyüp*” tabloları, serginin başarılı yapıtları arasında gösterilmektedir. Özellikle “*Boğaz*” isimli çalışmasında sanatçının yeteneğinin hissedildiği ve eserin seyrine doyum olmadığı ifade edilmektedir (Anonim, “Güzel Sanatlar Birliğinin Sergisi”, (20 Mayıs 1930). *Hâkimiyeti Milliye*; Yunus Nadi, “Resim Sergisi”, (25 Mayıs 1930). *Cumhuriyet*; Anonim, “Resimlerimiz”, (27 Mayıs 1930). *Hâkimiyeti Milliye*). (Resim 17).

³⁷ “*Yeni Cami (Sabah)*”, “*Boğaz*”, “*Yeni Cami*”, “*Yeni Camiden*”, “*Güneş*”, “*Müezzin Mahfili (Yeni Cami)*”, “*Hekimoğlu Ali Paşa*”, “*Eyüp*”, “*Manzara*” (Anonim (1930). *Güzel San’atlar Birliği Resim Şubesi 7nci Ankara Resim Sergisi* (Katalog).

Resim 17: Şevket Dağ, Cami Dâhili (Yedinci Ankara Resim Sergisi-Hakimiyeti Milliye)

Sekizinci Ankara Resim Sergisi (1931)

Güzel Sanatlar Birliği'nin organize ettiği sergi, 22 Mayıs 1931 tarihinde 144 eser ile açılır. Şevket Dağ'ın Türk Ocağı Binası'nda açılan Sekizinci Ankara Resim Sergisi'nde teşhir ettiği "Valide Hanı" tablosu büyük beğeni toplamıştır. Ancak "Haydarpaşa" isimli yapıtı ise olumsuz eleştiriler almıştır. Bu eleştirilerin ortak noktası, tablonun özgün bir konuya sahip olmaması yönündedir (Muhittin Doğan, 1931: 12). Sanatçının "Haydarpaşa" isimli eserinde yer alan lokomotif objesi için yapılan tenkit dikkat çekicidir: "...Haydarpaşa garında lokomotif pek zavallı duruyor... Her halde, resimde lokomotif kafeste arslan gibi bir şey olmuş; bütün mehabetini kaybetmiş; birine arslan demek için nasıl kırk şahit lazımsa buna da tren demek hemen hemen öyle.." (Anonim, "Resim Sergisi", (22 Mayıs 1931). *Hâkimiyeti Milliye*; B.K., "Bu Seneki Ankara Resim Sergisi", (30 Mayıs 1931). *Hâkimiyeti Milliye*; Anonim, 1931: 161). (Resim 18a/18b, 19).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

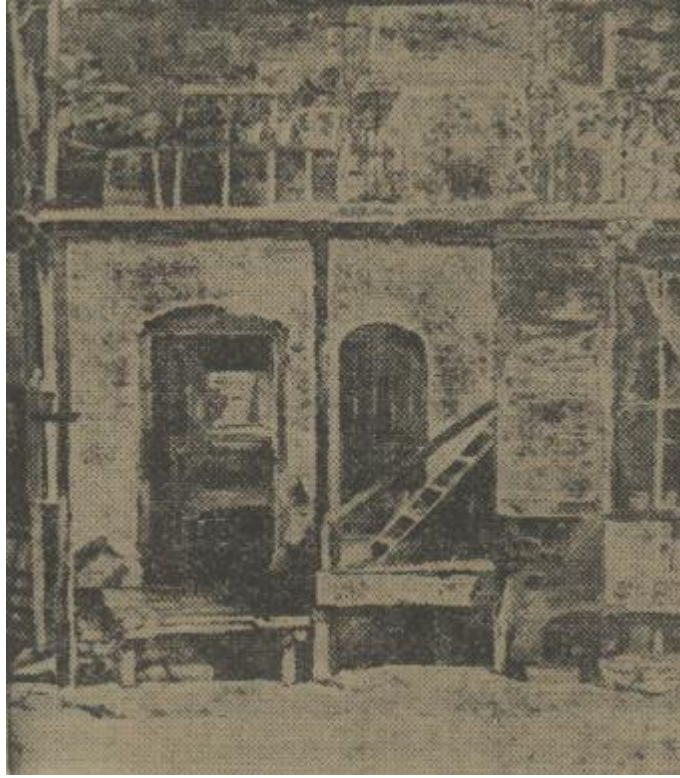

Resim 18a: Şevket Dağ, Valide Hanı, (Sekizinci Ankara Resim Sergisi-Hakimiyeti Milliye)

Resim 18b: Şevket Dağ, Valide Hanı (A.D.R.H.M., Haziran 2014)

Turkish Studies

Resim 19: Şevket Dağ (Sekizinci Ankara Resim Sergisi-Hakimiyeti Milliye)

Dokuzuncu Ankara Resim Sergisi (1933)

1 Mayıs 1933 tarihinde Maarif Vekili Reşit Galip Bey tarafından Ankara Halkevi Binası'nda açılışı gerçekleştirilen sergide, sanatçının 10³⁸ eseri yer almıştır. Üstat Şevket Bey'in özellikle camileri en ufak bir kusuru olmayan tablolar olarak değerlendirilmektedir (Anonim, "Güzel Sanatlar Birliğinin Resim Sergisi Açıldı", (2 Mayıs 1933). *Hâkimiyeti Milliye*).

On Birinci Ankara Resim Sergisi (1934)

Ankara Ticaret Lisesi salonlarında gerçekleştirilen sergide Ressam Şevket Dağ'ın fırçası, eski kale duvarları üstünde, zemininde ve mabetlerin sütunlarında gezerek yeni eserler vücuda getirmiş olarak değerlendirilmektedir (Anonim, "On Birinci Resim Sergisi", (11 Haziran 1934). *Hâkimiyeti Milliye*).

On İkinci Ankara Resim Sergisi (1935)

Kültür Bakanı Abidin Özmen ve Kamutay Başkanı Abdühalik Renda'nın açılışında hazır bulunduğu sergi, 1 Haziran 1935 tarihinde Ankara Sergievi'nde gerçekleştirilir. 129 eserin yer aldığı sergide Şevket Dağ'ın "Çarşı" ve "Kapalıçarşı"yı gösteren tabloları, "biraz daha tazelenmiş ve yenilenmiş" bulunmaktadır (Anonim, "On İkinci Resim Sergisi Açılıyor", (31 Mayıs 1935). *Ulus*; Anonim, "Resim Sergisi Açıldı", (2 Haziran 1935). *Zaman*).

³⁸ "Yeni Camii İçi", "Penceremden Boğaziçi", "Gurup-Boğaziçi", "Kaleler-Boğaziçi", "Eski Türk Evi", "Hisar Meydan Mahallesi", "Kayalar", "Ayasofya Dâhili", "Hisar İskeleyi", "Eski Türk Evi" (Anonim (1933). *Güzel San'atlar Birliği Resim Şubesi 9ncu Ankara Resim Sergisi*, Marifet Matbaası, İstanbul).

On Üçüncü Ankara Resim Sergisi (1936)

6 Haziran 1936 tarihinde gerçekleştirilen serginin Hikmet Onat, Feyhaman Duran, İbrahim Çallı, Nazmi Ziya, Ayetullah Sümer, Sami Yetik ve Vecih Bereketoğlu gibi isimler ile birlikte Jüri üyeleri arasında yer almaktadır. Sergide Şevket Dağ, eser teşhir etmemiştir. Ankara Sergievi'nde gerçekleştirilen sergide ressam hiç bir eserinin bulunmayışı üzüntü ile karşılanmaktadır (Anonim, "Resim Sergisi Açıldı", (7 Haziran 1936). *Ulus*).

On Beşinci Ankara Resim Sergisi (1938)

On Beşinci Ankara Resim Sergisi 2 Haziran 1938 tarihinde Ankara Halkevi Binası'nda düzenlenir. Sergide Şevket Dağ'ın yedi eseri arasında, çinileri yer yer harap olmuş bir medresenin iç ve dışına ait tabloları en güzelleri olarak gösterilmektedir. Sanatçının iki adet boğaza ait peyzaj çalışmasında kullandığı, denizinin, çiniyi ve onun yeşilini hatırlatan rengi, izleyicilerin hafızasında yer alan bir obje olarak değerlendirilmektedir (Nahid Sırrı, 1938: 472).

On Altıncı Ankara Resim Sergisi (1939)

5 Haziran 1939 tarihinde Ankara Sergievi'de açılan sergide sanatçının eserlerinin teşhir edilmesi sevinçle karşılanır. 6 eser ile sergide yer alan Şevket Dağ'ın Türk mimarî sanatının tarihî yadigârlarını tuvale aksettirmekteki başarısı övülmekte ve kendine özgü bir kabiliyet olarak değerlendirilmektedir. Sanatçının iki Yenicami, bir Rumelihisar'ı ve birkaç peyzajı, sergiye renk katan, üstat bir elden çıkmış eserler olarak övülmektedir (Anonim, "Güzel Sanatlar Birliği 16. Resim Sergisi", (17 Haziran 1939). *Ulus*).

On Sekizinci Ankara Resim Sergisi (1941)

Ankara Sergievinde Maarif Vekili Hasan Âli Yücel'in katıldığı On Sekizinci Ankara Resim Sergisi, 3 Haziran 1941 tarihinde Şevket Dağ'ın açılış konuşması ile gerçekleştirilir. 175 eserin teşhir edildiği sergide, Şevket Dağ'ın "Boğaziçi", "Mihrap Rüstem Paşa" isimli çalışmaları zikredilmektedir (Anonim, "Ankara'da Açılan Resim Sergisi", (3 Haziran 1941). *Cumhuriyet*; Dolmacı, 2006: 346-47).

On Dokuzuncu Ankara Resim Sergisi (1942)

Ankara Sergievi'nde 1 Haziran 1942 tarihinde 19 ressamın 92 eseri ile açılan sergiye, Şevket Dağ 7³⁹ eser ile katılmıştır (Dolmacı, 2006: 354-55). Sanatçının yapıtlarına dair bir eleştiri bulunmamaktadır.

Yirminci Ankara Resim Sergisi (1943)

17 Haziran 1943 tarihinde Ankara Sergievi'nde açılan Yirminci Ankara Resim Sergisi'nde sanatçı 5⁴⁰ eser ile yer almıştır (Dolmacı, 2006: 366-67). Şevket Dağ'ın sergideki yapıtlarına yönelik bir eleştiri yayınlanmamıştır.

Elli Yılın Türk Resim ve Heykel Sergisi (1936)

Şevket Dağ'ın 28 Ağustos 1936 tarihinde Güzel Sanatlar Akademisi'nde açılan Elli Yılın Türk Resim ve Heykel Sergisi'ne de katılmıştır. Yapıtları binanın ikinci katında, Güzel Sanatlar Birliği'ne ayrılan bölümde teşhir edilir. Avni Lifij, Feyhaman Duran, Nazmi Ziya Güran ve Melek

³⁹ "Ayasofya'dan", "Ayasofya'dan", "Türbe", "Sabah", "Rüstem Paşa Camii", "Zeyrek Cami", "Âma" (Dolmacı, 2006: 354-55).

⁴⁰ "Türk Mimarisi Türbe Kapısı", "Kandilli Sırtlarından Sabah", "Türk Çinileri", "Gurub", "Cami Kapısı" (Dolmacı, 2006: 366-67).

Celal ile birlikte serginin usta ressamlarından biri olarak tanıtılmaktadır (S. İ. S., “Resim-Karikatür-Halı Sergileri”, (11 Eylül 1936). *Akşam*).

Devlet Resim ve Heykel Sergileri

1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi (1939)

Sanatçı 29 Ekim 1939 yılında açılan 1.Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde 2⁴¹ eseri ile yer almıştır. Kadesiz bir modernizm yerine klasik tarzın hâkim olduğu bir sergi olarak değerlendirilmektedir. 1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nin açılış konuşmasını yapan Hasan Âli Yücel’in ifadesine göre, içinde Şevket Dağ’ında isminin zikredildiği klasik fırçalardan genç ressamların öncü ve modern üsluptaki çalışmalarına kadar geniş yelpazede yapıtlar sergiyi özel kılmaktadır (Dıranas, 1940: 148; Epikman, 1940: 148) (Resim 20, 21).

Resim 20: 1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nin Açılışı (Başvekil Dr. Refik Saydam Açılışı Yaparken-Güzel Sanatlar)

⁴¹ “*Türk Mimarisi*”, “*Bizans Mimarisi*” (Anonim (1939). *Maarif Vekilliği 1.Devlet Resim ve Heykel Sergisi*, Ulus Basımevi, Ankara).

Resim 21: Şevket Dağ, Enteriyör/Bizans Mimarisi, (1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi-Güzel Sanatlar)

2. Devlet Resim ve Heykel Sergisi (1940)

31 Ekim 1940 yılında Ankara Sergi Evinde dönemin Maarif Vekili'nin bir nutku ile açılan 2. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde 55 sanatçı tarafından 379 eser teşhir edilir. Şevket Dağ'ın sergide 1⁴² eseri yer almıştır. Sanatçının tarihi eserlerin iç mekân temalı konuları duyumsayarak işlemesindeki yetkinliği övülmektedir. Şevket Dağ'ın sergide teşhir edilen "Çarşı İçi" isimli yapıtında, tarihi yapının loş ve rutubetli ortamını hissettirmesi, objeleri pencereden aldığı ışıkla şekillendirmesi, bu türden motiflerdeki başarısı olarak değerlendirilmekte ve kendine has bir görme yeteneğine bağlanmaktadır. Sanatçının yıllardır bu tarz resimdeki başarısı takdir edilmektedir (Anonim, "Devlet Resim ve Heykel Sergisi Açıldı", (1 İkinci Teşrin 1940). *Yeni Sabah*; Dıranas, 1940: 23).

3. Devlet Resim ve Heykel Sergisi (1941)

31 Ekim 1941 tarihinde Ankara Sergievi Binasında Şevket Dağ'ın açılış konuşması ile Ankaralı sanatseverlerin beğenisine sunulan sergide 297 resim ve 15 heykel teşhir edilmiştir (Anonim, 1941: 122-124). Sergide sanatçının 1⁴³ adet eseri sanatseverler ile buluşmuştur (Dolmacı, 2006: 199).

⁴² "Çarşı İçi" (Dıranas, 1941: 23). Sergi kataloğunda sanatçının ismine rastlanılmamıştır (Anonim, (1940). *İlci Devlet Resim ve Heykel Sergisi* (Katalog), Kaya Basımevi, Ankara).

⁴³ "Çarşı İçi" (Dolmacı, 2006: 199).

4. Devlet Resim ve Heykel Sergisi (1942)

31 Ekim 1942 tarihinde Ankara Sergievi Binasında gerçekleştirilir. 77 sanatçının 351 eseri sergide yer almaktadır. Ressam Şevket Dağ⁴⁴ adet eseri ile yer almıştır (Dolmacı, 2006: 209).

5. Devlet Resim ve Heykel Sergisi (1943)

31 Ekim 1943 tarihinde Ankara Sergievi'nde açılır (Anonim, 1943: 176). 68 sanatçının 358 yapıtı sanatseverler ile buluşmaktadır. Şevket Dağ'ın 3⁴⁵ eseri teşhir edilir (Dolmacı, 2006: 219-220). 3., 4. ve 5. Devlet Resim ve Heykel Sergileri'nde, sanatçının eserlerine yönelik herhangi bir eleştiri yazısı ile karşılaşılmamıştır.

Sonuç olarak,

Türk resim sanatının önemli sanatçılarından olan Şevket Dağ'ın özellikle İstanbul'un anıtsal mimari eserlerine tuvallerinde yeniden can verdiğini söyleyebiliriz. 1897 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olan sanatçının, 5 yıl sonra İstanbul'da açılan 1902 Pera sergisinde teşhir ettiği yapıtları ile Türk resim sanatına ilk adımını attığını görmekteyiz. Sanatçı, bu sergiyi takip eden 1903 ve 1911 Pera sergilerinde yerini almıştır. 1916 yılından itibaren 1951 yılına kadar aralıksız açılan Galatasaray Sergileri'nden 1935 yılı hariç öldüğü 1944 yılı dâhil tamamına katılmıştır. Galatasaray Lisesi salonlarında 1917 sonu 1918 yılı başlarında açılan Harp Resimleri Sergisi ile bu serginin biraz daha genişletilmiş olarak Viyana'da açılan Türk Ressamları Resim Sergisi'nde sanatçının ismi yer almıştır.

Şevket Dağ'ın eserlerini teşhir ettiği bir başka sürekli etkinlik ise 14 Ekim 1923 tarihinden itibaren açılan Ankara Resim Sergileri olmuştur. Sanatçı Ankara'da gerçekleştirilen sergilerden, 1924 yılında gerçekleştirilen, bilgilerine ve kataloğuna ulaşamadığımız, ikinci Ankara Sergisi ve 1937 yılında gerçekleştirilen on dördüncü sergi hariç ölünceye kadar tümüne katılmıştır. Ankara'da 1936 yılında gerçekleştirilen ve süreklilik göstermeyen Elli Yılın Türk Resim Heykel Sergisi'nde sanatçı yine eserleri ile yerini almıştır.

Sanatçının katıldığı bir başka büyük sanatsal etkinlik ise Devlet Resim ve Heykel Sergileri olmuştur. 1939 yılından itibaren Ankara'da gerçekleştirilen sergilerin ilk beşinde sanatçının ismi ile karşılaşmaktayız. 1902-1944 yılları arasında gerçekleştirilen sergilerde ismine rastladığımız sanatçı bu süreçte 54 karma sergiye katılmıştır. Bu sergilerde sanatçı yaklaşık olarak 250⁴⁶ eser teşhir ederek ne kadar üretken bir ressam olduğunu ortaya koymuştur.

Yurt içinde ve yurt dışında katıldığı sergilerde pek çok ödül kazanmıştır. Katıldığı ilk resim sergisi olan 1902 Pera/Beyoğlu sergisinden itibaren sanatçının yapıtları yakından izlenilmiş ve eleştirmenler tarafından değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Sanatçının resimleri zaman zaman cansız, ruhsuz ve sönük bulunmuştur. Aynı türden konuları işlemesi, özgün olmayan konular olarak değerlendirilip, parlak olmayan bir resim türü eleştirisi getirilmiştir. Özellikle eserlerinde sınırlı renk kullanımı, değişik türden konularda bile aynı renk değerlerine bağlı kalması eleştirilmektedir.

Seçtiği konular nedeniyle cami ve han ressamı olarak bilinen sanatçının, millî ve kendine özgü fırçası beğenilmektedir. Mabetlerin esrarengiz havasını duyumsayarak tuvallerine aktarma başarısı takdir edilmektedir. Yapıtlarındaki objeleri aslına uygun ve ayrıntılı çizmesi, izleyici üzerinde yeni bir mabet izlenimi yarattığı ifade edilmektedir. Seçtiği konuların aslında sanatseverler

⁴⁴ “Eski Hanlarımızdan”, “Çarşıda Kalcı Hanı” (Dolmacı, 2006: 209).

⁴⁵ “Kalcılar Hanı”, “Yeni Cami Köprü Kapısı”, “Yeni Cami Dâhil” (Dolmacı, 2006: 219).

⁴⁶ Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi'nde bulunan resimlerinden bir grup seçki (Resim 22-31).

üzerinde pek az ilgi uyandırdığı fakat çizgilerindeki uyum, oran ve orantı, ışık etkisini başarılı bir sentezleme ile uygulaması yetkin olduğu noktalar olarak öne çıkarılmaktadır.

Resim 22: Şevket Dağ, Ayasofya (A.D.R.H.M.)

Resim 23: Şevket Dağ, Kemerli Kapı (A.D.R.H.M.)

Turkish Studies

Resim 24: Şevket Dağ, Camide Güneş (A.D.R.H.M.)

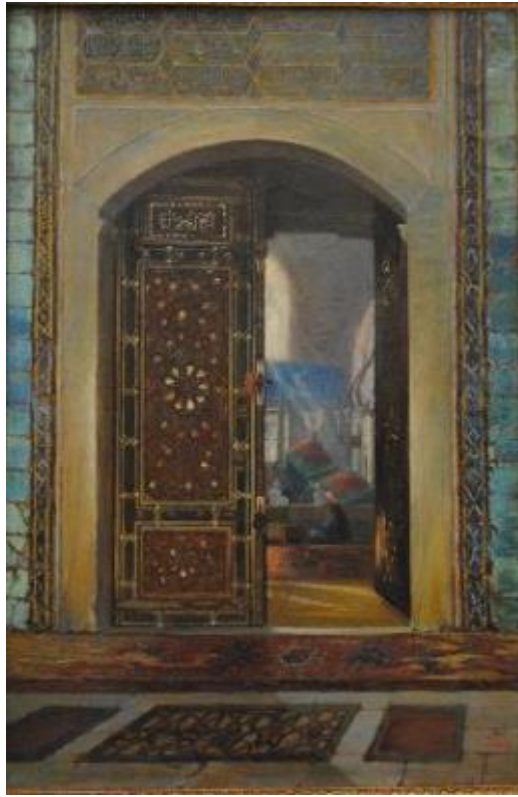
Resim 25: Şevket Dağ, Sokakta Satıcı (A.D.R.H.M.)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 26: Şevket Dağ, Kapalı Çarşı, TÜYB, 101x74 cm., 1939 (A.D.R.H.M.)

Resim 27: Şevket Dağ, Türbe Kapısı (A.D.R.H.M.)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 28: Şevket Dağ, Cami İçi (A.D.R.H.M.)

Resim 29: Şevket Dağ, Han İçi (A.D.R.H.M.)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/21

Resim 30: Şevket Dağ, Sokullu Camii (A.D.R.H.M.)

Resim 31: Şevket Dağ, Türbe, 1927 (A.D.R.H.M.)

Turkish Studies

KAYNAKÇA

- Adolphe Thalasso, *Constantinople (Figaro illustré)*, Octobre 1908.
- Ahmed Haşim, (1921). “Ressamlar Hakkında Bir Mütalaa”, *Dergâh Mecmuası*, 10, 145.
- Anonim (1339). “Resim Sergisinde”, *Süs Mecmuası*, Sene 1/9, 3-9.
- Anonim (1902). *Deuxième Exposition Des Artistes de Constantinople Salon 1902 Catalogue*.
- Anonim (1903). *Troisième Exposition des Artistes de Constantinople Salon 1903 Catalogue/Dersaadet Sanatkarının Üçüncü Sergisi Salon 1903 Katalogu*, Levant Herald Matbaası.
- Anonim (1911). *5. Salon Catalogue De L’Exposition Artistique à la Societa Operaia Avril et Mai 1911*, Constantinople.
- Anonim (1917). *Galatasaraylılar Yurdu Resim Sergisi*, İkinci Sene 1333 (Katalog), Matbaa-i Yerardo, İstanbul.
- Anonim (1918). *Katalog Der Ausstellung Türkischer Maler*, Druck Der Gesellschaft Für Graphische Industrie Wien.
- Anonim (1919). *Türk Ressamları Sergisi, Salon 1335 Kataloğu*, Ahmed İhsan ve Şürekâsı Matbaacılık Osmanlı Şirketi/*Exposition Des Artistes Turcs, Salon 1919 Catalogue*, Constantinople: İmp. Ahmed İhsan & Cie, İstanbul.
- Anonim (1920). “Resim Sergisinde”, *Ümid Mecmuası*, 7, 1.
- Anonim (1920). *Türk Ressamları Sergisi Salon 1336 Kataloğu/Exposition Des Artistes Turcs Salon 1920 Catalogue*, Matba-i Amire, İstanbul.
- Anonim (1921). *Troisième Exposition de Peinture de la société Des Artistes Turcs Salon 1921/Türk Ressamlar Cemiyeti Tarafından Üçüncü Galatasaray Resim Sergisi Salon 1337*, İkdam Matbaası, İstanbul.
- Anonim (1922). *Türk Ressamlar Cemiyeti Tarafından Düzenlenen Dördüncü Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Ali Şükrü Matbaası, İstanbul.
- Anonim (1923). *Türk Ressamlar Cemiyeti Beşinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Dersaadet Kâğıtçılık ve Matbaacılık Osmanlı Anonim Şirketi, İstanbul.
- Anonim (1924). *Türk Ressamlar Cemiyeti Altıncı Resim Sergisi* (Katalog), Matba-i Milli, İstanbul.
- Anonim (1925). “Ressamlarımızın Bu Seneki Sergileri”, *Resimli Ay*, İstanbul, 7, 44-47.
- Anonim (1925). *Türk Ressamlar Cemiyeti Yedinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Matbaa-i Milli, İstanbul.
- Anonim (1926). *Türk Ressamlar Cemiyeti Üçüncü Ankara Resim Sergisi Fihristi*, Millî Matbaa, İstanbul.
- Anonim (1926). *Türk Sanayi-i Nefise Derneği Sekizinci Galatasaray Resim Sergisi* (Katalog), Millî Matbaa, İstanbul.
- Anonim (1927). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi Dördüncü Ankara Resim Sergisi Fihristi*, Millî Matbaa, İstanbul.
- Anonim (1927). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi On Birinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*.

- Anonim (1928). “Beşinci Resim Sergisi Ankara’da Küşad Edildi”, *Türk Hava Mecmuası*, Sene 3/49, 665.
- Anonim (1928). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi Beşinci Ankara Resim Sergisi Fihristi*, Milli Matbaa, İstanbul.
- Anonim (1928). *Türk Sanayi-i Nefise Birliği Resim Şubesi On İkinci Galatasaray Resim Sergisi Fihristi*, Milli Matbaa, İstanbul.
- Anonim (1929). *Güzel San’atlar Birliği 13üncü Galatasaray Resim Sergisi* (Katalog).
- Anonim (1929). *Güzel San’atlar Birliği Resim Şubesi 6ncı Ankara Resim Sergisi* (Katalog).
- Anonim (1930). *Güzel San’atlar Birliği Resim Şubesi 7nci Ankara Resim Sergisi*.
- Anonim (1931). “1931 sanat ve İlim Yılı”, *Servetifünun*, 71-7/1846, 161.
- Anonim (1933). *Güzel San’atlar Birliği Resim Şubesi 9ncü Ankara Resim Sergisi*, Marifet Matbaası, İstanbul.
- Anonim (1937). “Güzel Sanatlar Birliğinin Resim Sergisinde”, *Yedigün*, 9/231, 14-15.
- Anonim (1939). *Maarif Vekilliği I.Devlet Resim ve Heykel Sergisi*, Ulus Basımevi, Ankara.
- Anonim (1940). “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi”, *Yücel*, 12/62, 18-19.
- Anonim (1940). *İlinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi* (Katalog), Kaya Basımevi, Ankara.
- Anonim (1941). “Ankara’daki Sanat Hareketlerine Bir Bakış 1941-1942”, *Güzel Sanatlar*, 3, 122-124.
- Anonim (1943). “Ankara’daki Sanat Hareketlerine Bir Bakış 1943-1944”, *Güzel Sanatlar*, 5, 174-177.
- Anonim, (1924). Türk Ressamlar Cemiyeti Altıncı Resim Sergisi Fihristi, Milli Matbaa, İstanbul.
- Anonim, (1931). “1931 sanat ve İlim Yılı”, *Servetifünun*, 71-7. 1846-161.
- Anonim, “Afgan Kralı hazretleri Dün Sanayi-i Nefise Sergisini Ziyaret Ettiler”, (26 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Afgan Kraliçesi Hazretleri Resim Sergisinde”, (27 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Ankara’da Açılan Resim Sergisi”, (3 Haziran 1941). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Beşinci Ankara Resim Sergisinde Bir Saat”, (24 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Devlet Resim ve Heykel Sergisi Açıldı”, (1 İkinci Teşrin 1940). *Yeni Sabah*.
- Anonim, “Devlet Resim ve Heykel Sergisi Açıldı”, (1 İkinci Teşrin 1940). *Yeni Sabah*.
- Anonim, “Galatasaray Lisesi’nde Açılacak Resim Sergisi”, (10 Ağustos 1941). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Galatasaray Resim Sergisi”, (24 Temmuz 1335/24 Temmuz 1919). *Tasvir-i Efkâr*.
- Anonim, “Galatasaray Sergisi”, (1 Eylül 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Galatasaray Sergisi”, (1 Eylül 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Galatasaraylılar Yurdu Resim Sergisi”, (19 Haziran 1332/2 Temmuz 1916). *Tasvir-i Efkâr*.

- Anonim, “Güzel San’atlar Birliğinin 6. Sergisini Dün Maarif Vekili Bir Nutku İle Açtı”, (16 Mayıs 1929). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Güzel San’atlar Sergisi Fırka Salonunda Açılıyor”, (15 Mayıs 1929). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Akademisinin Resim Sergisi”, (12 Ağustos 1941). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliği 16. Resim Sergisi”, (17 Haziran 1939). *Ulus*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi Açıldı”, (2 Ağustos 1940). *Yeni Sabah*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi Açıldı”, (2 Ağustos 1940). *Yeni Sabah*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliği Resim Sergisi”, (19 Ağustos 1936). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliğinin Resim Sergisi Açıldı”, (2 Mayıs 1933). *Hâkimiyeti Milliye*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliğinin Resim Sergisi Açıldı”, (3 Ağustos 1930). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Birliğinin Sergisi”, (20 Mayıs 1930). *Hâkimiyeti Milliye*.
- Anonim, “Güzel Sanatlar Resim Sergisi”, (2 Ağustos 1940). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Harb Resimleri Sergisi”, (21 Kânûn-u Evvel 1333/21 Kânûn-u Evvel 1917). *Tasvir-i Efkâr*.
- Anonim, “İstanbul Resim Sergisi”, (2 Ağustos 1927). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “İstanbul Resim Sergisi”, (31 Temmuz 1927). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “İstanbul’da Resim Sergisi”, (31 Temmuz 1937). *Ulus*.
- Anonim, “Madalya”, (14 Teşrîn-i Evvel 1333/14 Ekim 1917). *Takvîm-i Vakayi*.
- Anonim, “On Birinci Resim Sergisi”, (11 Haziran 1934). *Hâkimiyeti Milliye*.
- Anonim, “On İkinci Resim Sergisi Açılıyor”, (31 Mayıs 1935). *Ulus*.
- Anonim, “Resim Sergisi Açıldı”, (4 Ağustos 1942). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Resim Sergisi Açıldı”, (2 Haziran 1935). *Zaman*.
- Anonim, “Resim Sergisi Açıldı”, (7 Haziran 1936). *Ulus*.
- Anonim, “Resim Sergisi” (1 Ağustos 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Resim Sergisi” (30 Temmuz 1929). *Cumhuriyet*.
- Anonim, “Resim Sergisi”, (15 Teşrin-ı Evvel (Ekim) 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Resim Sergisi”, (2 Nisan 1318/15 Nisan 1902). *İkdam*.
- Anonim, “Resim Sergisi”, (22 Mayıs 1931). *Hâkimiyeti Milliye*.
- Anonim, “Resim Sergisinde”, (12 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, “Resim Sergisinin Küşadı”, (25 Temmuz 1335/25 Temmuz 1919). *Tasvir-i Efkâr*.
- Anonim, “Resimlerimiz”, (27 Mayıs 1930). *Hâkimiyeti Milliye*.
- Anonim, “Sanayi-i Nefise Resim Sergisini Ziyaret, Heyet-i Temyize’nin Takdiratı”, (1 Teşrîn-i Evvel 1318/14 Teşrîn-i Evvel 1902). *İkdam*.
- Anonim, “Sanayi-i Nefise Sergisi”, (2 Nisan 1327/15 Nisan 1911). *Tanin*.

- Anonim, "Türk Ressamları", (22 Temmuz 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, "Gazi Paşa Hazretleri ve Sanat", (24 Teşrin-ı Evvel (Ekim) 1923). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, "Maarif Vekâletinde Resim Sergisi", (1 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Anonim, "Maarif Vekâletinde Resim Sergisi-Türk Ressamlar Cemiyetinin Üçüncü Sergisi Dün Açıldı", (2 Mart 1926). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Aydın.Mim., (1928). "Ankara'da Beşinci Resim Sergisi", *Hayat Mecmuası*, 79, 9-12.
- B. S. (1927). "Ankara Resim Sergisi", *Türk Hava Mecmuası*, Sene 2/26, 52-53.
- B.K., "Bu Seneki Ankara Resim Sergisi" (30 Mayıs 1931)., *Hâkimiyeti Milliye*.
- Berk, N., (1974). Türkiye'de Resim ve Ressamlar 3, *Hayat Tarih Mecmuası*, Yıl 10, 1/7, 35-43.
- Bölükbaşı, B., (2000). *Cumhuriyet Öncesi Resim Sanatı Kronolojisi (1800-1923)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Resim-İş Eğitimi Ana Sanat Dalı Resim Eğitimi Sanat Dalı, İstanbul.
- C.S., (1928). "Beşinci Ankara Resim Sergisi", *Hayat Mecmuası*, 80, 33-34.
- Celal bin Esad, "Resim Meraklılarına Bir İki Söz", (15 Rebî-ül-evvel 1321/29 Mayıs 1319/11 Haziran 1903). *Malumat*.
- Celal bin Esad, "Resim Sergisi/Salon", (7 Safer 1320/2 Mayıs 1318/15 Mayıs 1902). *Malumat*
- Celal bin Esad, "Resim Sergisini Ziyaret", (8 Mayıs, 1317/ 21 Mayıs 1901). *İkdam*.
- Celal bin Esad, "Sergideki Resimler", (5 Nisan 1318/18 Nisan 1902). *İkdam*.
- Celal Sahir (1929). "Altıncı Resim Sergisi", *Hayat Mecmuası*, V/125, 11-15.
- Cezar M. (1995). *Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi*, Cilt 2, Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim, Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Delbeuf, R., (1902). *Les Artistes de Constantinople Salon De Pera Deuxieme Annee*.
- Dergâh, (1922). Ressamlar Diyorlar ki, *Dergâh Mecmuası*, 33, 129-130.
- Dıranas, M. (1939). "Birinci Devlet ve Resim Sergisi Münasebetiyle", *Güzel Sanatlar*, 2, 131-153.
- Dıranas, M. (1940). "İkinci Devlet ve Resim Sergisi", *Güzel Sanatlar*, 3, 16-23.
- Dolmacı, S. (2006). "1939-1950 Yılları Arasında Devlet Resim ve Heykel Sergileri", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Epikman, R. (1940). Türkiye'de Resim ve Heykel Sergileri, *Ülkü Dergisi*, XV/85, 143-146.
- F. Celaleddin, (1928). Galatasaray Resim Sergisi, *Hayat Mecmuası*, 90, 238.
- F., (1922). Resim, *Dergâh Mecmuası*, 32, 127.
- Faruk Nafiz, "Resim Sergisi", (31 Ağustos 1932). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Foçalı Z. (1936). "Galatasarayda Resim Sergisi", *Arkitekt*, 7, 204-205.
- Gören (1997). *Türk Resim Sanatında Şişli Atölyesi ve Viyana Sergisi*, Asır Matbaacılık, İstanbul.
- Hasan Vecih Bey, (1927). Dördüncü Ankara Resim Sergisi, *Hayat Mecmuası*, 31, s. 89-93.

- Heykeltıraş Ali Nijad (1924). Galatasaray'daki Meşhere Dair, *Millî Mecmua*, 30, 318.
- Hikmet Feridun (1936). "Ressam Saylav B. Şevket", *Yedigün*, 7/167, 11-12, 34.
- Hikmet, "Resim Sergisi 333", *Muallim Mecmuası*, 1 Temmuz 1333, 1/12, 375-377.
- İ. M. (1931). "On Beşinci Resim Sergisi", *Muhit*, 3/35, 12.
- Koçer, S., "Galatasaray Lisesi'nde Açılan Resim Sergisi", (18 Ağustos 1940). *Vakit*.
- M. M. (1926). "Türk Sanayi-i Nefise Derneği Resim Sergisi", *Millî Mecmua*, 66, 1073-1074.
- Mehmet Ali Tevfik, "Sanayi-i Nefise Sergisi", (7 Nisan 1327/ 20 Nisan 1911). *Tanin*.
- Mimar Hikmet, "1928 Resim Sergisi", (22 Mayıs 1928). *Hâkimiyet-i Milliye*.
- Mimar Sedat Çetintaş, "Bir Cemiyet ve Sergi Münasebetiyle", (10 Ağustos 1943). *Cumhuriyet*.
- Muallim Kazım Sevinç, (1927). Sanat Tahlilleri (Galatasaray Resim Sergisi), *İctihad Mecmuası*, 235, 4484-4485.
- Muhittin Doğan (1931). "Ankara Fırka Ocağı Salonunda Sekizinci Resim Sergisi", *Muhit*, 3/33, 11.
- Mustafa Şekib, (1922). Resmin Ruhîyatı ve Ressamlarımız, *Dergâh Mecmuası*, 33, 130-133.
- Nahid Sırrı (1938). "Ankara'daki Son Resim ve Heykel Sergisi Hakkında", *Ülkü*, XI/65, 394-395.
- Nazmi Ziya, "16ncı Resim Sergisi", (19 Ağustos 1932). *Cumhuriyet*.
- Ressam Sami Yetik (1944), "Ressam Şevket Dağ", *Arkitekt*, 1944-05-06 (149-150), 129-130.
- S. İ. S., "Resim-Karikatür-Halî Sergileri", (11 Eylül 1936). *Akşam*.
- Taşdelen Ö. (2003). "Türk Resim Sanatında Galatasaray Sergileri", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Tokay, H., (1994), "Societa Opera", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt 7, Ana Basım AŞ, İstanbul.
- Yakup Kadri "Beşinci Resim Sergisi" (2 Ağustos 1923), *Yeni Mecmua*, 4/81, 309-314.
- Yunus Nadi, "Resim Sergisi", (25 Mayıs 1930). *Cumhuriyet*.